

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ NOVINY

Ročník 34
25/2019
22. jún 2019

Cena 0,50 €

ZALOŽIL ĽUDOVÍT ŠTÚR 1. AUGUSTA 1845

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ

PUBLICISTA PETER ŠTRELINGER
A JEHO NÁVRATY DO LUBOCHNE
Strana 4.

TRIPARTITNÉ PREKÁRAČKY
O MINIMÁLNEJ MZDE
Strana 5.

SUDCA ŠTEFAN HARABIN
O POLITICKEJ BUDÚCNOSTI
Strana 6.

LEGENDÁRNY ŠTEFAN KVIETIK
POHĽADOM JÁNA ČOMAJA
Strana 10.

ŠTVRTÝ KONGRES MATÍC
- NÁMETY A VÝCHODISKÁ
Strana 11.

SLOVO O SLOVENSKU

„V mene liberálnej demokracie tu menšina utlačuje väčšinu.“ Mons. Dominik kardinál Duka, arcibiskup pražský, metropolita a český primas, povedal vetu, ktorá by si žiadala mohutnú ozvenu nielen u nás. A nielen od predstaviteľov katolíckej cirkvi. „Platená liberálna mafia podporuje migráciu.“ Povedal maďarský predseda vlády Orbán. Na Slovensku ticho. Holandský denník De Telegraaf zverejnil údaj, že podľa policajnej štatistiky uchádzači o azyl boli príčinou polovice zo štyritisícšesťsto policajných zásahov. Na Slovensku ticho. Počet schválených žiadostí o azyl medziročne u nás stúpol o päťinu. Aspoň nás EÚ nežaluje, že sa netešíme na prílev vysokoškolsky kvalifikovaných pracovných síl, na rozdiel od susedných štátov.

Jeho Eminencia pod slovom „tu“ zrejme myslela v Čechách. Takzvaná liberálna demokracia, ak môžeme veriť výsledkom parlamentných volieb a odhadom preferencií strán, je v menšine aj u nás. Televízne spravodajstvo – aj verejnoprávne, webové stránky a periodická tlač však ukazujú pravý opak. Liberáli majú zrejme stroj na peniaze. A za peniaze je v Prahe dom. Možno lacnejší ako v Bratislave. Napríklad za peniaze sa dá vydať knižka o homosexualite. Pre základné školy. Takúto vydal Inštitút ľudských práv s podporou ministerstva zahraničných vecí. Nie ministerstva kultúry, pod ktoré by príručky pre žiakov logicky patrili. Vo svojej kázni v Levoči na to upozornil kňaz vdp. Marián Kuffa. Investigatívni novinári to nespájali. Nepatrili by skôr do škôl Slovenské národné noviny? Alebo aspoň príloha Orol tánský? Ktoré ministerstvo by malo na to prispieť?

Politika do škôl nepatrí. Je knižka o homosexualite pre žiakov základných škôl politika? Ak to nie je politika, tak čo je to? Provokácia? Zvrhlosť? Ako majú rodičia, otec a matka, vysvetliť deťom doma, čo im liberáli hustili do hlavičiek v škole a naprávať morálne škody? Pre rodičov typu rodič jedna a rodič dva to nie je problém. Parlament nepodporil podpis Istanbulskeho dohovoru, v duchu ktorého by podobné príručky správanie sa zrejme stali učebnicami v základných školách. Pre väčšie deti sa organizujú v školách Dni médií. Podľa scenára si imaginárna rodina vysvetľuje, ktoré webové stránky a noviny sú tie dobré a ktoré sú tie zlé. Samozrejme, triedenie podľa „kvality“ prinášaných informácií.

Milan ČASNOCHA MIKŠ

Andrej Kiska po piatich rokoch odovzdal Grasalkovičov palác novej nájomníčke Slovensko má historicky prvú prezidentku

Ivan BROŽÍK - Foto-zdroj: teraz.sk, TASR, Martin BAUMANN

V prezidentských voľbách 30. marca si oprávnení voliči Slovenska zvolili za novú hlavu štátu Zuzanu Čaputovú. Minulú sobotu sa v Bratislave uskutočnila jej inaugurácia – teda oficiálna slávnosť uvedenia do funkcie prezidentky.

Inaugurácia sa konala v Redute. Zuzana Čaputová skladala sľub na slávnostnej schôdzi Národnej rady SR v budove Slovenskej filharmónie v Bratislave. Prítomní boli najvyšší predstavitelia štátu, bývalí prezidenti Slovenska, poslanci, politici a pozvaní hostia. Pozvánku dostal aj predseda aktuálne najsilnejšej koalície strany a bývalý predseda vlády Robert Fico. Ten sa však zo slávnosti ospravedlnil.

POCTIVOU TRASOU

„Cesta k najlepšiemu možnému Slovensku nevedie cez žiadne príjmné skratky. To je vždy potrebné si úprimne povedať aj v takejto chvíli. Ak sa k nemu chceme dostať, musíme celú trasu absolvovať poctivo, krok za krokom ako občania, obyvatelia a spoločstvo. Veľmi si želim, aby to bola naša spoločná cesta,“ povedala prítomným

v Redute Zuzana Čaputová. Prízvukovala, že „svoj mandát budem vykonávať slobodne. Bez podliehania príkazom od kohokoľvek. Jediné príkazy, ktoré ako hlava štátu chcem a budem rešpektovať, mi vyplývajú z ústavy, diktuje mi ich sľub vernosti republike“.

Nová prezidentka sa v inauguračnom prejave jasne prihlásila k hodnotám EÚ a NATO. „Ako je Európska únia našim životným a hodnotovým priestorom, Severoatlantická aliancia je našim obranným a bezpečnostným pilierom. Musíme ako krajina urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sa tento priestor a jeho oporné piliere uchovali a posilňovali.“ Potvrdila tak doterajšiu oficiálnu líniu slovenskej zahraničnej politiky.

PREZIDENTKA VŠETKÝCH

„Želám vám, aby ste hľadali spoločenský kompromis, nepolari-

zovali spoločnosť,“ povedal novej prezidentke Zuzane Čaputovej Andrej Danko. „Funkcia hlavy štátu je významným symbolom našej svojbytnosti,“ doplnil. Hovoril aj o záväzku byť prezidentom všetkých. Andrej Danko tiež poďakoval všetkým, ktorí sa podieľali na prezidentských voľbách – polícii, štatistickému úradu, zamestnancom kancelárie Národnej rady SR a ďalším. Predseda parlamentu poďakoval aj Andrejovi Kiskovi.

Po zložení ústavným zákonom predpísaného prezidentskeho sľubu – prisahy, predseda Ústavného súdu SR Ivan Fiačan odovzdal dezinovanej prezidentke všetky štátne významnania najvyššej triedy – Rad Andreja Hlinku, Rad Ľudovíta Štúra, Kríž Milana Rastislava Štefánika a Pribinov kríž. Prezidentka sa potom presunula

pred historickú budovu Slovenského národného divadla, kde pozdravila historicky ako prvá hlavná veliteľka – žena, nastúpené jednotky Ozbrojených síl SR. Následne prešla so svojou rodinou do Dómu sv. Martina. Tam sa konala slávnostná bohoslužba Te Deum. Program pokračoval príchodom do Prezidentskeho paláca a symbolickým prevzatím úradu od prezidenta Andreja Kiska.

PRVÉ CESTY

Nová prezidentka Zuzana Čaputová v utorok prijala v Prezidentskom paláci premiéra Petra Pellegriniho a predsedu parlamentu Andreja Danku. Povedal to v RTVS nový hovorca prezidentky Martin Strižinec. Vo štvrtok navštívi Českú republiku. Budúci týždeň bude cieľom jej zahraničnej cesty Brusel.

3 OTÁZKY PRE:

Juraja SARVAŠA, popredného recitátora, herca, scenáristu a režiséra

Objavná tvorivosť priniesla pozoruhodný výsledok

• K storočnici pamiatky M. R. Štefánika ste pripravili pozoruhodnú hudobno-dramatickú kompozíciu, s ktorou žnete úspechy v mnohých mestách i dedinách Slovenska. Čo vás priviedlo na myšlienku preniesť príbeh Štefánika, tohto jedinečného muža, na scénu Poetického štúdia?

Pretože jeho príbeh je fascinujúci. Čo dokázal za krátkych tridsaťdvať rokov života tento univerzálny talent, to nedokázal v histórii nášho národa vari nikto, teda okrem Ľudovíta Štúra, ktorého tragický osud je veľmi podobný Štefánikovmu...

• Málokto vie, že Štefánik popri všetkých danostiach a profesijnej výbave bol aj básnik. Nebola

aj táto romantická stránka jeho osobnosti pre vás ako scenáristu inšpiráciou?

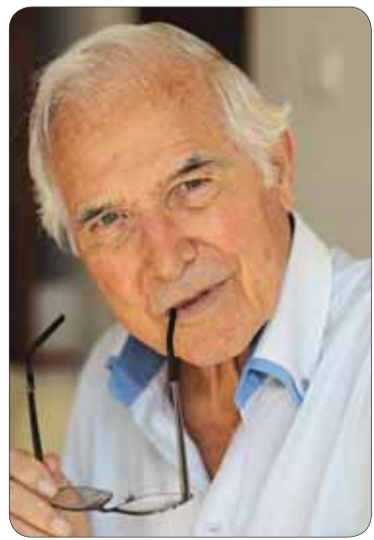
Prirodzene. Štefánik písal básne svojim láskam ako sedemnášročný študent a neskôr v Prahe už ako predsedu spolku slovenských študentov Detvan bol literárne činný v Šrobárovom časopise Hlas. Niektoré jeho verše a listy rodičom aj viacerým láskam, ktoré ho v živote postretli, som zaradil aj do našej hudobno-dramatickej kompozície. V dialógoch účinkujú iba tri postavy: Mladý Štefánik – Juraj Hargaš, žena – Mária Schlosserová, muž – Juraj Sarvaš.

• Charizmatická a najmä pre ženy príťažlivá osobnosť

Milana Rastislava Štefánika to je osobitná kapitola pre všetkých jeho doterajších životopiscov. Kto tvorí hudobnú produkciu a z akých prameňov ste čerpali materiál na vašu javiskovú dramaturgiu?

Napríklad z knihy Blanky Kovarčíkovej Lásky M. R. Štefánika, z prác Samuela Osuského a Bohdana Pavlu, ale najmä z čitateľsky zaujímavej knihy spisovateľa Jozefa Banáša Prebijem sa. V hudobnej časti programu účinkujú sólisti Štátnej opery v Banskej Bystrici s áriami zo svetoznámych oper a zo slovenskej piesňovej tvorby.

Zhovárať sa Ľudovít ŠTEVKO
Foto: archív J. S.

ISSN 0862-8823
25
9770862882007

V SNN 26/2019
SI PREČÍTAŠ

■ Dejiny Slovenska pre RTVS spracováva novinár Robert Kotian, ktorý proti štátu tvrdo brojí
■ Poslanec Štefan ZELNÍK: Štát za dvadsaťpäť rokov postavil len jednu nemocnicu v Bratislave
■ Sloboda slova na sociálnych sieťach už prestáva byť každodennou samozrejmosťou

Skutočný problém, ktorému čelíme, sú ľudia bez poznania faktov Nevyhovárajte sa stále na minulosť

Eva ZELENAYOVÁ – Karikatúra: Andrej MIŠANEK

Titulok, aký okamžite pritiahne: „Skutočný problém, ktorému čelíme, sa nevolá korupcia, ale kapitalizmus.“ Jeho autorom je Eduard Chmelár, jeden z neúspešných kandidátov v prezidentských voľbách. Dá sa s ním súhlasiť, lenže si treba tiež uvedomiť, aký výber malo Slovensko v roku 1989. Amerika neinvestovala finančné prostriedky do studenej vojny, aby sme my mohli žiť v blahobyte. Štáty nemajú priateľov, iba záujmy.

Presvedčili sme sa o tom v roku 1968, keď sme sa pokúsili o socializmus s ľudskou tvárou. Prišli tanky. Čo by sa asi bolo stalo v roku 1989, keby sme neotvorili trh Západu a ich privatizérom? Ani v súčasnosti najväčší kritik Európskej únie spomedzi prominentných politikov Václav Klaus sa nevzoprel transformácii spoločnosti zo socialistickej na kapitalistickú, takže jej dnešný stav sa nedá hodnotiť bez toho, aby sme nezobrali do úvahy geopolitiku v čase zmien.

■ NOVÍ PROROCI

Isteže, pokusy ísť vlastnou cestou boli, ale zlyhali aj pomocou takých novinárov, akým bol a je Chmelár. V období vzniku Sloven-

skej republiky mal len čosi vyše dvadsať rokov. O jeho ideologickom profile hovorí skutočnosť, že bol zakladateľom spoločensko-politického ľavicového týždenníka Slovo. Ponovembroví ľavicári sú zväčša presvedčení ateisti, a teda hlásia sa k modernej sekulárnej Európe. Charakterizuje ich až živočíšna nenávisť k slovenskej kresťanskej identite. Michal Havran to napríklad vyjadril v názve jedného zo svojich článkov: „Zverozvestovia z Matice“ a Chmelár zasa kritikou maticiárov, že vnucujú nejakých Cyrila a Metoda Maďarom v Komárne, alebo hanobením Andreja Hlinku pred budovou NR SR. Nedostatok národného povedomia je významný pre slovenskú spo-

ločnosť a, žiaľ, nič s tým nerobíme. Respektíve, keď sa objaví nejaký pokus zmeniť to, židovská náboženská obec zbucuje medzinárodné spoločenstvo, ako to bolo v prípade vydania knihy Milana S. Đuricu Dejiny Slovenska a Slovákov v roku 1995.

Nedávno televízny kanál Spektrum Home odvysielal sériu reportáží zo škandinávskych štátov. Reportéra prekvapil prejav ohromnej národnej súdržnosti u mladých Dánov. Ukázalo sa, že povinne absolvujú rok v internátnej škole, kde sa učia láske k vlasti, národným dejinám či hrdosti na svojich predkov. Vieme si predstaviť, čo by sa stalo, keby na Slovensku niekto prišiel

slovenská a navyše dnes ešte zdeformovaná odkazmi európskych elit. Pripomeňme si výrok bývalého stálega predsedu Európskej rady Hermana van Rompuya: „V EÚ už nesmie byť miesto pre slová ako národ a vlast v zmysle národnom. Nová Európa musí vymazať tieto pojmy zo slovníka. Čím skôr si to všetci uvedomíme, tým lepšie.“

Pod rúskom transformácie spoločnosti si Západ presadil systém raného kapitalizmu, s čím sme dovtedy nemali nijakú skúsenosť. Vladimír Mečiar sa pokúsil vzdorovať (kúpajte slovenské výrobky, dajte prácu domácim výrobcam a pod.), ale vyškolení novinári a predajní politici dosiahli jeho politickú likvidáciu. V čase nástupu Dzurindovej vlády kritické médiá (vtedy ešte jestvovali) písali, že robí kolenačkovú politiku voči USA. Takže Chmelárovo konštatovanie, že oligarchia na Slovensku sa zrodila za Mečiaru, je také pravdivé ako mantra Ivana Mikloša, že štát je najhorší vlastník.

s návrhom na reformu školstva podľa dánskeho vzoru?

■ KOLENAČKOVÍ HRDINOVIA

A tak sa nám vo verejnom priestore ponevierajú vysokoškolsky vzdelaní ľudia bez znalosti slovenskej histórie. Lebo tá, ktorú sme prevzali z minulého režimu, nie je

eKasa sa z objektívnych príčin zavedie celoplošne od prvého júla tohto roka Opatrenie na boj s daňovými podvodmi

Ivan BROŽÍK – Grafika: Finančná správa SR

Podnikatelia, ktorí nebudú mať včas uvedené on-line registračné pokladnice do prevádzky, by mali mať ustanovený odklad ukladania pokút za stanovených podmienok. Vláda schválila s pripomienkami návrh zákona, mal by sa prerokovať v zrýchlenom režime.

Návrh zákona sa podľa rezortu financií vypracováva v nadväznosti na situáciu, ktorá vznikla v súvislosti so zavedením eKasy. „Vzhľadom na nedostatočné pokrytie trhu on-line registračnými pokladnicami je potrebné v záujme ochrany podnikateľských subjektov prijať príslušné opatrenie,“ konštatuje sa v predkladacej správe.

■ VINNÍCI BEZ VINY

Cieľom novely zákona má byť ochrana podnikateľov pred sankciami z dôvodov, ktoré neboli spôsobené ich príčinami. Rezort financií priznal, že aj napriek maxi-

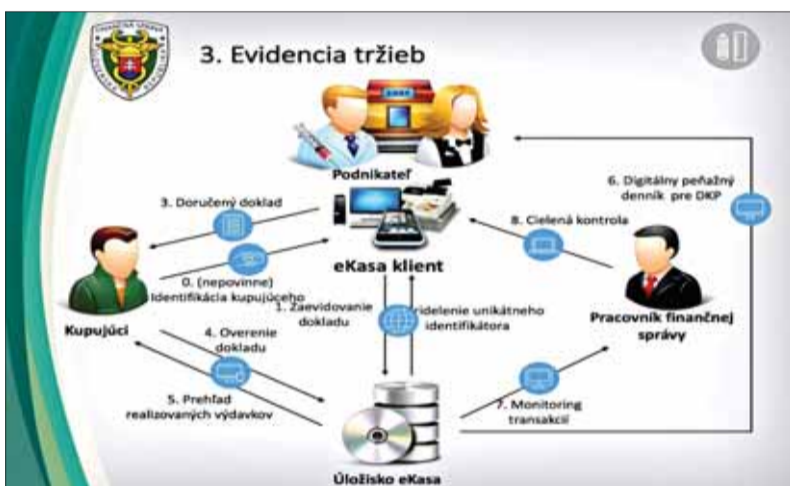
málnemu úsiliu zainteresovaných strán sa nepodarilo dosiahnuť, aby bol trh dostatočne zásobený potrebnými softvérovými a hardvérovými riešeniami.

Neuloženie pokuty sa má uplatniť, ak podnikateľ preukáže (písomným potvrdením alebo emailom), že si do dňa účinnosti zákona záväzne objednal on-line registračnú pokladnicu od výrobcu, dovozcu alebo distribútora, ktorému bolo vydané rozhodnutie o certifikácii, a zároveň požiadal o pridelenie kódu on-line registračnej pokladnice. Podnikatelia, ktorí to preukážu, budú môcť aj naďalej používať až do 30. septem-

bra 2019 elektronickú registračnú pokladnicu bez hrozby sankcie.

■ NOVÝ TERMÍN

Systém eKasa bol pre nových podnikateľov povinný od začiatku apríla, firmy, ktoré tržby evidovali pred týmto termínom, sa musia novej legislatíve prispôbiť do konca júna. Cieľom je zabezpečiť rozšírenie priameho elektronického prepojenia registračných pokladníc s finančnou správou. Suma daňovej medzery (únikov) na DPH v sektorech HORECA (hotely, reštaurácie, kaviarne), maloobchode a službách je stále vysoká. Len v roku 2014 dosahovala výšku 491 miliónov

eur. Na boj proti daňovým podvodom bolo preto nevyhnutné prijať ďalšie opatrenie na ich elimináciu. Od zavedenia eKasy si finančná správa sľubuje zníženie daňovej medzery na DPH v uvedených sektorech.

■ O PÁR DNI

Pokladnicou bude môcť byť nielen klasická ERP, ale aj tablet,

mobil, počítač či VRP. Od 1. apríla 2019 sa musia k systému pripojiť všetky novovzniknuté prevádzky a nové pokladnice (ti, ktorí po prvý raz začnú po 1. 4. evidovať tržbu), všetky ostatné subjekty postupne od 1. apríla 2019 do 30. júna 2019. Od 1. júla 2019 musia byť na systém eKasa celoplošne pojení všetci podnikatelia.

VŠIMLI SME SI

Priznám sa bez mučenia, že sa mi ten výmysel s nekosením lúk akosi nepozdáva. Až priveľmi zeleno, no nie nádejne, ale nezrelo mi znie argumentácia, že tým zachraňujeme ohrozených opeľovačov – hmyz, včely a motýle.

Aj bodliaky najprv pekne kvitnú...

To sa mi viac pozdávajú japonské umelé čmeliaky, roboty, alebo miniatúrne drony skonštruované na tento cieľ, lebo veľmi dobre viem, čo urobilo nespásanie a nekosenie lúk so slovenským vidiekom, ako sa lesy, skôr však neželané porasty trníek, šípok, hložia a všelijakého náletového húšťa pohli bližšie k ľudským obydliam a ako sa kedysi mozoľnato, no najmä starostlivo a racionálne kultivovaný roľnícko-rubársky terén mení na nevábnu džungľu (zavše aj bez stromov...).

Vzdycháme nad tým, aký je rakúsky vidiek pekný, a sami nie aby sme sa ním inšpirovali, ale vraciame sa do barbarských čias, keď sme sa museli ku kúsku poľa krvopotne preklčovať. Teraz nanajvýš mučíme hole, holé role a lúky mulčováním, akože nastieľaním. Ono je v podstate užitočné, ale keď sa ním iba finguje činnosť na pôde pre pridelenie dotácií ľažko s ním súhlasí!...

Doteraz sme na včely takmer kašľali a zrazu sme v mene ekológie nechali bleskovo zarásť sídliská slovenských miest, tak ako hoci v tej najhustejšie osídlenej sídliskovej aglomerácii na juh od Dunaja. Pritom trebárs Petržalku – ktorej sa skrivoľdavo a celkom od vecí vravelo „betónová džungľa“, roky zdobila práve starostlivosť o životné prostredie a pekne pokosené trávnaté plochy. Až donedávna. Lebo vraj stačí kosiť dvakrát do roka a sídliská nám na radosť motýľov spestrí lúčna kvetena. Hotový raj! Uvidíme, povedal slepý... A ja si totiž myslím, že chytrákov, ako je pán starosta Hrčka, čo v záujme včiel už rátať, koľko im nekosením zostane v rozpočte na iné, je na mraky – akoby od volieb všetci absolvovali environmentálnu špeciálku...

Text a foto: Emil SEMANCO

Slovensko je pri zásobovaní Európy plynom rozhodujúce Plynovody naše územie neobídu

Nedávna návšteva slovenského predsedu vlády a jeho sprievodu v Ruskej federácii nebola iba o potriasaní rúk s najvyššími predstaviteľmi hostiteľskej krajiny. Bola aj o tom, čo nás mimoriadne strategicky zaujíma, no politicky to komusi nepasuje do rozohraných hier.

„Chcem zdôrazniť, že Slovensko sa môže spoľahnúť na Rusko ako na spoľahlivého dodávateľa,“ povedal po rokovaní o nerastných surovinách, ktoré nám Rusko dodáva, premiér Peter Pellegrini. Dokončenie plynovodu Nord Stream 2 sa nášmu premiérovi, ako sa dalo predpokladať, nepodarilo zastaviť, ale jeho ruský náprotivok Dmitrij Anatolievč Medvedev sľúbil, že v Rusku hľadajú mechanizmy na spoluprácu, aby Slovensko dokončenie plynovodu nepoškodilo.

Rusko do Európskej únie, Turecka a na Balkán prepravuje ročne približne dvesto miliárd metrov kubických (BCM) plynu. Do roka 2022 počíta navyše s nárastom dve percentá ročne. Kapacita dnes využívaných plynovodov len mierne prevyšuje množstvo dodávok. Po odpočítaní ukrajinského koridoru s prietokom takmer 100 BCM, ktorý pokračuje na Slovensko a do Maďarska, by Rusi nemali dostatočné kapacity na prepravu svojho plynu. A to ani po predpokladanom dokončení Nord Streamu 2 a Turk Streamu 1 do budúceho roka. Chýbalo by im približne 50 BCM kapacity. Plynovody obchádzajúce Ukrajinu by nestačili ani po dokončení druhej vetvy Turk Streamu v roku 2022.

V čom spočíva ponuka z Ruska? Slovensko má v podzemných disponi-

bilných zásobníkoch nateraz kapacitu asi dva a pol miliardy kubických metrov plynu. To nie je definitívne číslo, objem sa dá zvýšiť. Rusko počíta s ďalším ras-

ČO INÍ NEPÍŠU

uviedli, že tento rok by mohlo Rusko vyviezť do Európy vyše dvesto miliárd kubických metrov. Prekonaloby tak minuloročný rekord na úrovni vyše stodevätidesiatštyri miliárd.

A tak plyn z Ruska bude prúdiť cez Slovensko aj po roku 2019. Zástupca predsedu predstaviteľstva ruského plynárenského koncernu Gazprom Alexander Medvedev doslova potvrdil, že aktuálne rokujú o množstve plynu, ktoré by šlo cez Slovensko aj v rámci projektu Severný prúd 2. S medziuskladniam v našich zásobníkoch. „Je miesto na tranzit podstatných objemov plynu cez územie Slovenska. O tom rokujeme aj s našimi slovenskými partnermi,“ informoval Medvedev.

V súvislosti s ukrajinským koridorom povedal, že aby sieť plynovodov fungovala bez rizika, treba do nej vložiť niekoľko desiatok miliárd dolárov. „Tieto prostriedky Ukrajina nemá a nikto jej ich neplánuje dať. Bez týchto investícií je fungovanie tohto systému riskantné. Technologicky riskantné. Gazprom realizuje nové projekty čisto z ekonomických a bezpečnostných dôvodov. Cez Slovensko môže ísť aj pri realizácii Severného prúdu 2 podstatný objem plynu,“ zdôraznil ruský premiér Medvedev.

Ivan BROŽÍK
Ilustračné foto: internet

SEBAOBRAHA

V uplynulých dňoch kontaktovali spoločnosť Západoslovenská distribučná viacerí jej zákazníci s informáciou o podvodnom konaní neznámej osoby, ktorá sa vydáva za zamestnanca spoločnosti. Podvodné konanie spočíva v tom, že táto osoba navštívi zákazníka spoločnosti a inkasuje od neho platbu za výmenu elektromera.

Ostražito pri elektromeroch

Výmenu elektromera pritom ZSD vykonáva bezplatne a v prípade, ak sa elektromer nachádza na dostupnom mieste, môže ju uskutočniť aj bez prítomnosti zákazníka či majiteľa alebo nájomcu príslušnej nehnuteľnosti. V takom prípade nechávajú zamestnanci ZSD na mieste výmeny elektromera oznam na oficiálnom tlačive spoločnosti, že výmenu uskutočnili. Zákazníci dali spoločnosti k dispozícii práve toto tlačivo, ktoré podvodník našiel a pripísal naň údaj o platbe za takúto výmenu a príslušnú sumu následne od zákazníka spoločnosti Západoslovenská distribučná prijal.

Spoločnosť Západoslovenská distribučná žiada svojich zákazníkov, aby boli ostražití a v žiadnom prípade požadovanú sumu neuhrádzali. Výmena elektromera je bezplatná služba, navyše spoločnosť Západoslovenská distribučná nikdy nevyžaduje od svojich zákazníkov platbu v hotovosti. Zároveň svojich zákazníkov upozorňuje, že osoba konajúca v mene spoločnosti Západoslovenská distribučná nikdy nevyžaduje od svojich zákazníkov platbu v hotovosti. Zároveň svojich zákazníkov upozorňuje, že osoba konajúca v mene spoločnosti Západoslovenská distribučná nikdy nevyžaduje od svojich zákazníkov platbu v hotovosti. Zároveň svojich zákazníkov upozorňuje, že osoba konajúca v mene spoločnosti Západoslovenská distribučná nikdy nevyžaduje od svojich zákazníkov platbu v hotovosti.

Uvedme teraz modelovú situáciu. Nieкто vám zazvoní pri dverách a predstavia sa ako pracovník plynárni, elektrárni, vodárni či iných spoločností a tvrdí, že prišiel odpísať stav plynomera, vodomera, elektromera alebo vám prišiel vyplatiť preplatok či inkasovať nedoplatok za tieto služby, alebo vám ponúka zvýšenie dôchodku, sociálnu pomoc či poskytnutie inej služby.

V takom prípade si overte, či ide o skutočných zamestnancov uvádzaných firiem, alebo inštitúcií. Zavolajte tam či na obecný úrad, alebo sa poraďte so svojimi susedmi, alebo s príbuznými.

Vždy majte na viditeľnom mieste dôležité kontakty (napríklad na políciu, hasičov, mestskú políciu, susedov, príbuzných, tiesňové volania. Bezplatná tiesňová senior linka je 0800 172 500.

Ak môžete, požiadajte svojho suseda alebo príbuzného, aby bol prítomný pri vstupe takýchto osôb do vášho príbytku. Nevyberajte peniaze pred neznámymi osobami. Nenechávajú cudzie osoby vo vašich príbytkoch voľne sa pohybovať alebo dokonca osamote.

(ib)

Na slovenskej politickej scéne pribudol nový vlastenecký subjekt
Slovenské hnutie obrody má svoju cestu

Zhovárala sa Eva ZELENAYOVÁ – Foto: archív SHO

Občianske združenie Slovenské hnutie obrody (SHO) v týchto dňoch zaregistrovali na MV SR ako politický subjekt. Jeho členovia sú najmä mladí ľudia a ich vonkajším charakteristickým znakom je tmavý oblek, biela košeľa a červená kravata. To však neznamená, že sa nedokážu chopiť manuálnej práce, napríklad pri odpratávaní neželaných skládok a odpadu z prírody. Vidno ich pri každom podujatí spojenom so slovenskými dejateľmi. Viaceré aj sami organizujú. Už pätnásť rokov ich vedie magister politológie Róbert ŠVEC, spoluzakladateľ hnutia.

• Čím sa líši vaše hnutie od tých, ktoré sú dnes na politickej scéne?

V prvom rade sa chcem poďakovať občianskym aktivistom zo Slovenského hnutia obrody a všetkým ľuďom, ktorí podpísali petíciu a mohli sme požiadať o registráciu politického subjektu. Boli sme v uliciach a na námestiach, komunikovali sme s ľuďmi a pochopili sme, čo Slovákov hnevá, čo by chceli zmeniť. Bola to pre nás veľká škola. A čím sa líšime od iných strán? Minimálne v tom, že už pätnásť rokov fungujeme ako občianski aktivisti. Nevznikli sme na zelenej lúke a svojou prácou už pätnásť rokov dokazujeme oddanosť našim ľuďom a Slovensku. A tiež v tom, že nastupujeme na politickú cestu s čistým štítom ako politické hnutie, ktoré vzniklo zdola ako prejav vôle Slovákov, a nie kúpou alebo premenovaním už existujúceho politického subjektu.

• Nenašli ste nijaký vyhovujúci politický subjekt, aby ste nemuseli rozširovať zoznam politických strán? Nevyhovuje vám ani jedna z existujúcich?

Nie, nevyhovuje, lebo sa rozchádzame v základných veciach. Povedzme v postojoch k Európskej únii, k NATO alebo k určitým dejinným otázkam. To sú pre nás principiálne záležitosti, kde nebudeme robiť kompromisy. Jedna strana, ku ktorej sme mali blízko, požadovala vystúpenie Slovenska z EÚ. My práve naopak, niekoľko rokov hovoríme, že myšlienka európskeho spoločenstva je prospešná vec, len európske národy a štáty musia komunikovať a spolupracovať na báze rovného s rovným. Požadujeme, aby sa európske spoločenstvo vrátilo k svojim koreňom, aby sa z EÚ nestával politický moloch. Dnes už táto strana netrvá na odchode SR z EÚ, ale my už

V novej politickej strane sa objavujú najmä mladé tváre. Súčasné vlastenecké politické strany ich vznik vnímajú ako ďalšie štiepenie národných síl.

máme svoj politický subjekt. S ďalšou sme sa nezhodli na našom členstve v NATO. My NATO považujeme za nepotrebnú organizáciu a z dlhodobého hľadiska chceme, aby SR bola vojensky neangažovaným štátom. Teda neboli to len kozmetické nezhody, boli to nezhody v základných hodnotových veciach. Preto sme zvolili samostatnú cestu a postup.

• V Bratislave ste sa aktívne zúčastňovali na pochodoch za rodinu v čase, keď naň prišlo pár desiatok ľudí. Aký je vzťah vášho hnutia k tradičným slovenským hodnotám?

Určite veľmi pozitívny. Tradičná rodina – muž, žena, deti sú pre nás absolútne základné atribúty, a o tom ani nemienime diskutovať. Sú to prirodzené veci Bohom dané, a tak to musí aj zostať. Odmietame agendu LGBTI a zo svojich princípov nemienime nikdy ustúpiť.

• Ako vidíte budúcnosť EÚ?

Európska únia prežije vtedy, keď sa vráti k pôvodným hodnotám, lebo v súčasnej podobe jej hrozí zánik. Brexit bol prvý krok, a ak nenastane vnútorná reforma Únie po voľbách, som presvedčený, že EÚ skôr či neskôr zanikne, pretože jej hodnotové a politické smerovanie nie je správne. Európa nie je USA, Európu tvoria národy. Každý je špecifický, má svoje hodnoty, tradície, zvyky, a to je na Európe pekné a cenné. Preto by európske národy mali komunikovať a rešpektovať sa navzájom. Ale ak niekto chce z nich vytvoriť jednotný politický európsky národ, pričom sa o to, že v EÚ bude vznikáť pnutie, ktoré v konečnom dôsledku spôsobí jej rozpad.

• Vaše hnutie je už pätnásť rokov na scéne, takže nie ste neznámy subjekt. Niektorí analytici vás považujú za extrémistov. Čo si o tom myslíte?

Nový stranický subjekt vedie Róbert ŠVEC.

Súčasná slovenská spoločnosť je zbytočne škatulkovaná, nálepkovaná a veľmi radi to robia najmä liberáli svojim politickým oponentom. My to nerobíme. Pre nás sú hodnoty, ako tradičná rodina, slovenské zvyky a obyčaje a tiež história slovenského národa, nedotknuteľné a vždy ich budeme ochraňovať. Dnes sa veľa hovorí o tom, že Európa musí byť viac solidárna s utečencami. My otvorene hovoríme, nech je solidárna najmä voči vlastným občanom. Chceme, aby slovenskí pracujúci a dôchodcovia mali také mzdy a dôchodky, ktoré sa aspoň sčasti približia tým v západnej Európe. O takej solidarite hovoríme. A to má byť extrémizmus? Z nášho pohľadu je to zodpovedná politika na ochranu našich záujmov v Európe i vo svete.

• Aké sú vaše očakávania od najbližších parlamentných volieb? Nepochybujeme o tom, že budeme mať zástupcov v NR SR. A pokiaľ ide o program,

v každej oblasti budeme presadzovať slovenské záujmy, podporovať slovenských živnostníkov, podnikateľov, našich ľudí a v rámci európskeho spoločenstva sa budeme snažiť o to, aby neexistovala napríklad dvojitá kvalita potravín, čo je ukážka toho, ako je súčasné smerovanie EÚ nesprávne nastavené. Budeme bojovať o to, aby platy a dôchodky sa začali približovať na úroveň západných štátov, čiže budeme bojovať za Slovenskú republiku a za našich ľudí. Poznáme dva typy politikov. Tí, čo pracujú proti záujmom našich ľudí a našej vlasti, a takí, ktorí presadzujú a ochraňujú národné a štátne záujmy Slovenskej republiky. Žiaľ, momentálne vo vysokej politike prevážuje ten prvý typ.

O ČOM JE REČ

Ide leto, tak to je príležitosť zabudnúť aspoň na chvíľu na všetky kauzy a aféry, nečítať noviny, nepozerať televíziu a nevytúkať od rána do večera na svojom mobile či počítači a zhrňať správy či surfovať po internete. I tento rok to mám v úmysle a veľmi sa na to teším. Každý má svoje milované miesto, kam sa rád vracia, kde sa dobre cíti. Na Slovensku je tisíce takých krásnych miest. Pre mňa je to Lubochňa, kúpeľné mestečko pár kilometrov od Ružomberka na brehu Váhu, do ktorého ústi rovnomenná riečka Lubochňanka. Voľakedy sa k hlavnému názvu pridával ešte pridomok, teda Lubochňa – kúpele. Sú to klimatické kúpele, aj keď je okolie bohaté i na minerálne pramene, najviac ich je v katastri neďalekých Stankovian či v Rojkove. A nemožem si odpustiť poznámku, že Slovensko je jedným z najbohatších európskych štátov na minerálne a termálne pramene, máme ich vyše dvetisíc.

Voda, kúpele, turistika, cestovný ruch, čistý vzduch, nezamorený komínmi fabrik, to by bola perspektívnejšia cesta pre prosperitu a budúcnosť našich občanov. Predstava, že sa Slo-

vensko stane novým Švajčiarskom v strednej Európe, je však zatiaľ nereálna. Naši predkovia boli asi múdrejší vo využívaní prírodného bohatstva. Svedkom bývalej slávy Lubochne ako turistického centra sú staré secesné vilky, postavené v alpskom štýle, ktoré stoja po oboch stranách úbočí v Lubochni smerom do doliny. Našťastie, pri rekonštrukcii pamiatkových budov

Návraty do Lubochne

Peter ŠTRELINGER

v posledných rokoch museli majitelia dodržať pôvodný architektonický charakter. Štatút kúpeľov sice Lubochňa v roku 1958 stratila, ostal tu však liečebný Endokrinologický ústav, známy najmä liečbou cukrovky a ďalších chorôb. Dominantná je najmä centrálna budova ústavu, známa predtým ako Hotel Bratislava a potom Kolár dom, kde bola v roku 1921 založená Komunistická strana Slovenska a Podkarpatskej Rusi. Tradíciu Lubochne ako známeho a populárneho letoviska a kúpeľov založil gróf András Bethlen, ktorý je i zakladateľom Tatrán-

skej Lomnice, preto ten spoločný architektonický štýl. Letovisko sa stalo populárnym letným sídlom vysokých maďarských vládnych úradníkov a maďarskej šľachty na začiatku 20. storočia. Tu v roku 1904 vznikla aj prvá elektrifikovaná horská úzkokojálna železnica, ktorej energiu dodávala malá vodná elektrárňa. Železnica slúžila nielen na dopravu dreva, ale

aj pre turistov. Z mojej mladosti si spomínam na slávnych „mašinfirerov“ – Karola Žihľavníka, Ondreja Baleju či Štefana Závěského, ktorí boli motorovými na úzkokojálke. Syn posledného z nich Vladimír Závěský zhromaždil o histórii Lubochne veľmi cenný dokumentárny materiál a stal sa historikom obce. Vďaka nemu môžu si záujemcovia v obecnom archíve prešľudovať články, fotografie a iné historické dokumenty, svedčiace o významných dejinách Lubochne. Lubochňa je bohatá aj na osobnosti. Liečil sa tu krátko po vzniku ČSR v roku 1919 známy český bás-

nik Otakar Březina a spolu s ním i básnik Jakub Deml. No chodieval sem najmä náš najväčší básnik Pavol Országh Hviezdoslav, ktorý v Lubochni vytvoril viacero básnických skladieb. Lubochňu si obľúbili aj Ivan Krasko a Štefan Krčméry či známa autorka pre deti Ludmila Podjavorinská. V Lubochni letoval minister pre správu Slovenska za prvej ČSR Kalay, žil tu prvý župan gemersko-malohontský JUDr. Ludovít Bazovský. A najmä, v Lubochni býval až do smrti zakladateľ Slovenskej akadémie vied profesor Ludovít Novák. Nebol iba jazykovedcom európskeho formátu a pedagógom, ale aj hudobníkom – skladateľom, fyzikom, matematikom, geografom. Žiaľ, stratila sa jeho práca, ktorá bola prevratnou teóriou o tzv. drifte kontinentov (Rozplavba kontinentov), o neustálom pohybe a premene zemského povrchu. Táto práca vznikla na začiatku päťdesiatych rokov minulého storočia. Nestalil ju však predložiť vedeckému fóru. Bol za to prenasledovaný komunistickou tajnou políciou a ako „imperialistický špión“ bol väznený na Pankráci. Profesor Novák najmenej o desať rokov predbehol celý vedecký svet. O profesorovi Novákovi píšem v jednej z kapitol svojho románu Zlatá voda (2016).

O takomto čase sa v tripartite rok čo rok rozhoduje o minimálnej mzde

Dohoda doteraz vždy na zajačom chvoste

Štefan SAMSON – Foto: internet

Každý rok, odkedy máme zavedenú minimálnu mzdu a uplatňujeme ju v odmeňovaní, v máji a v júni sa rozhoduje v tripartite o jej zvýšení na budúci hospodársky rok. Tak je to aj v tomto roku, keď ide o jej stanovovanie na rok 2020. Rozhoduje sa v tripartite, no obyčajne sa nerozhodne. Tak to bolo vždy doteraz.

Zamestnávateľia združení v Asociácii zamestnávateľských zväzov a ich reprezentanti sa s Konfederáciou odborárskych zväzov o výške minimálnej mzdy vždy doteraz bezvýsledne sporili a dohadovali.

Najbližšie k dohode bola tripartita v roku 2016. Vtedy zamestnávateľia sami navrhli zvýšenie minimálnej mzdy o šesť percent, čo by bolo znamenalo jej zvýšenie zo 405 eur na 430 eur. Ústretovosť zamestnávateľov nevyužili ani odbory zamestnancov a ani v zastúpení vlády ministerstvo práce. To bola podľa nášho názoru chyba najmä ministerstva. Odbory žiadali vtedy jej zvýšenie na 442 eur, čo bolo o deväť percent. K dohode nedošlo a vláda potom, nevyhovujúc ani jednému a ani druhému, schválila jej zvýšenie o sedem percent. Minimálnu mzdu takto na rok 2017 schválila vláda vo výške 435 eur. Rozdiel medzi návrhom zamestnávateľov a vládnym rozhodnutím bolo len jedno percento. Takýto prístup najmä zo strany ministerstva na dlhší čas znechutil zamestnávateľov.

■ HLADANIE MECHANIZMU

Z doterajších tripartitných zasadnutí a rozhodovaní o zvýšení mini-

málnej mzdy doteraz nikdy nedošlo k dohode medzi odborami zamestnancov a zamestnávateľmi. Vždy o jej zvýšení pre nasledujúci rok rozhodla vláda na základe kompromisného návrhu ministerstva práce. Zamestnávateľia vidiac neprekonateľnú protikladnosť svojich záujmov so záujmami odborov zamestnancov prehlásili, že o takúto tripartitu, keď vždy o zvýšení minimálnej mzdy rozhodne vláda, nemajú viac záujem. Žiadali od vlády systémové riešenie na zvyšovanie minimálnej mzdy, to znamená vypracovanie a uzákonenie mechanizmu, ktorý by ho riešil a nahradil každoročné handrkovanie v tripartite. Doteraz sa tak nestalo, i keď návrhov na takýto mechanizmus už bolo viacero.

Minimálna mzda, odvtedy ako bola prijatá a začala sa využívať v rozdeľovaní HDP a v odmeňovaní, sa z roka na rok zvyšovala. V tomto roku je to 520 eur. Jej výška je pre

podniky a zamestnávateľov vysoká a pre zamestnancov nízka. Zamestnávateľom zvyšuje mzdové náklady, deformuje pracovný trh a znižuje ich konkurencieschopnosť. Pre zamestnancov jej výška je málo motivujúca sa zamestnávať, pretože je malý rozdiel medzi minimálnou mzdou a sociálnymi dávkami, ktoré dostáva nezamestnaný. Odbory zamestnancov sa dožadujú jej zvyšovania aj v dôsledku rastu cien tovarov a služieb, ktoré zamestnaní a platení minimálnou mzdou nakupujú. Terajšia úroveň minimálnej mzdy im neumožňuje v dostatočnej miere kryť rast ich životných nákladov. Odpoveď na otázku prečo je potrebné u nás zvyšovať minimálnu mzdu, je už známych pomerne veľa, a preto ich ani nebudeme uvádzať. Azda aspoň túto jednu: dosahovanou produktivitou práce v našom hospodárstve a cenami tovarov a služieb predstavu-

Tripartitné prekáračky o výšku minimálnej mzdy v konečnom dôsledku stále dosiaľ neuzavrel verdikt vlády, ktorý sa prikláňal k predstavám odborárov.

jeme približne 85 percent Európskej únie, no s našimi mzdami a platmi sme ďaleko za EÚ.

■ ZÁPAS O PERCENTÁ

Odbory zamestnancov sa v tripartite dožadujú, aby minimálna mzda predstavovala šesťdesiat percent priemernej mzdy v národnom hospodárstve. V požadovaní takejto úrovne minimálnej mzdy majú podporu aj v odporúčaní Európskej únie. Európsky parlament v roku 2011 v rezolúcii v boji proti chudobe odporučil členským štátom, aby minimálna mzda dosahovala šesťdesiat percent mediánovej mzdy v danej krajine. Dôvodom na takéto odporúčanie je, že minimálna mzda je jedným z účinných nástrojov na znižovanie chudoby. A u nás tých šesťdesiat percent nie je až tak veľa, pretože máme nízku aj priemernú mzdu. Je rozdiel medzi šesťdesiatimi percentami z priemernej mzdy tisíc eur u nás a šesťdesiatimi percentami z priemernej mzdy 3 700 eur v Nemecku. Pri takej vysokej priemernej mzde, ako je v Nemecku, minimálna mzda nemusí byť šesťdesiat percent z nej. Stačí štyridsať percent, t. j. 1480 eur, no aj tak je to viac ako priemerná mzda na Slovensku. Usilie o vyššiu minimálnu mzdu u nás je zároveň úsilím a tlakom na podnikateľov zvyšovať priemernú mzdu. Naša konkurencieschopnosť,

nízkou cenou hodiny práce, a tým aj nízkymi podhodnotenými mzdami, je pre nás v porovnaní s krajinami v Európskej únii v dosahovanej produktivite práce nedôstojná a ponížujúca. Nemali by sme sa nechať vydierať nadnárodnými západnými spoločnosťami nízkymi mzdovými nákladmi a nízkymi mzdami.

■ ŠEŠSTO EUR

V tomto roku je minimálna mzda 520 eur. Predstavuje okolo päťdesiatjedem percent z priemernej mzdy, z ktorej sa vychádzalo a ktorá bola v roku 2018 1013 eur. Určenie výšky minimálnej mzdy pre rok 2020 závisí od dohody v tripartite. Najpravdepodobnejšie je, že ju znovu určí vláda na základe predloženého návrhu ministerstva práce. Doterajšie rokovania dohodu nepriniesli. Zamestnávateľia sa k jej konkrétnemu zvýšeniu nevyjadřili a odbory svoj návrh ešte z predchádzajúceho roka, keď presadzovali minimálnu mzdu 635 eur, nezmenili.

Na zvýšení minimálnej mzdy na rok 2020 majú záujem nielen odbory zamestnancov, ale i vláda, ktorá vyvíja tlak aj na podniky zvyšovať mzdy. Je preto isté, že minimálna mzda sa zvýši, a pravdepodobne to bude zvýšenie o pätnásť percent – z terajších 520 na 600 eur.

Montážny charakter slovenských fabriek zakladá budúcu nezamestnanosť

Automobilky bez vládnej podpory strácajú lesk

Róbert HÖLCZ – Foto: internet

Automobilový priemysel na Slovensku môžeme charakterizovať viacerými hospodárskymi ukazovateľmi ako trinásť-percentný podiel na HDP, štyridsaťpercentný podiel na zahraničnom exporte a zamestnanosťou presahujúcou vyše štyristotisíc občanov. Charakter automobilovej výroby u nás je prevažne montážny s nižšou pridanou hodnotou. Preto sa dnes nemôžeme čudovať, že nástup automatizácie, vplyv nevyriešených obchodných sporov u najväčších globálnych hospodárskych mocností, pridružujúce sa nejasnosti okolo záverov brexitu, ale aj výrazný pokles ekonomiky v Nemecku bude mať dosah na budúcnosť fungovania zahraničných automobiliek na slovenskom trhu.

O znižovaní počtu zamestnancov v našom automobilovom odvetví sa nepochybuje, keďže sa predpokladajú zásadné zmeny v organizácii výroby, ktoré sa opierajú o robotizáciu a výrobu elektromobilov, s cieľom zvýšiť objem výroby až o tridsať percent. Či sa však bude spomínaná predstava majiteľov automobiliek realizovať na Slovensku, alebo za hranicami, môžeme skôr len špekulovať. Obavy z ich odchodu primáli vládu prijať na ich prospech dvadsaťjeden konkrétnych opatrení, z ktorých poniektoré vyvolávajú vo verejnosti oprávnené diskusie.

■ NESYSTÉMOVÉ OPATRENIA

V prvom rade treba povedať, že vlnajšie, ale aj tohtoročné sociálne balíčky týkajúce sa zvyšovania minimálnej mzdy a všetkých druhov príplatkov sa vymkli vládnej predstave o zvyšovaní životnej úrovne domácností. Firmám sa výrazným spôsobom zvýšili osobné náklady, čo platí aj pre automobilky, a sú jedným z dôvodov, prečo vážne uvažujú o presunutí výroby tam, kde sú výrobné náklady nižšie. Ak totiž vláda chce v rámci sociálneho programu zvyšovať minimálnu mzdu a spomínané sociálne

Od montážnych liniek vytlačujú robotníkov roboty a plne automatizované technologické postupy.

príplatky, mala by ich financovať z verejných zdrojov, a nie z účtov podnikateľov. Nie všetci si totiž mohli z konkurenčných dôvodov zvýšené osobné náklady premietnuť do cien tovarov a služieb. Ktoré mohli, to sme už pocítili vo vyšších cenách energií a potravín, a tak z vyšších hrubých miezd nemáme nič. A tie, ktoré tak nemohli urobiť, budú zápasiť o prežitie. Jedno zo spomínaných opatrení vlády na

podporu automobiliek, ktorými sa napokon zvýšia čisté mzdy všetkým zamestnancom, je rast nezdaniteľnej časti základu dane. Tá sa doteraz počítala ako 19,2-násobok životného minima a teraz sa navrhuje zvýšiť na 22,7-násobok. Podľa všetkého treba súhlasiť s vyšším odpočtom z základu dané tých nákladov, ktoré súvisia s financovaním vedy a výskumu, ale nielen v prípade automobiliek,

ale vo všetkých odvetviach národného hospodárstva. Na druhej strane si však treba priznať, že keď nás doteraz zahraniční majitelia automobiliek „nepustili“ do vývoja budúcich nových produktových modelov, tak v budúcnosti pri vývoji elektromobilov to bude ešte zložitejšie. Medzi ďalšie opatrenia na prospech automobiliek má vraj byť lacnejšia energia a podpora nájomného bývania, čo treba pokladať za nesystémové opatrenia na prospech jedného odvetvia. V ňom totiž väčšinou pôsobia len zahraniční majitelia, ktorých zdaňovanie ziskov (aj v daňových rajoch) a odvádzanie dividend len do zahraničia vyvolávajú skôr oprávnené negatívne reakcie.

■ SEKTOROVÁ ÚPRAVA ZP

Schválené opatrenia na odstránenie bariér pre trvale udržateľný rozvoj automobilového priemyslu vrátane dodávateľskej siete sa podľa vyjadrenia vlády majú týkať celého slovenského podnikateľského prostredia, ktoré sa zhoršuje. Jedným z dôkazov sú aj posledné dva sociálne balíčky týkajúce sa minimálnej mzdy, nočných, vikendových a sviatočných príplatkov, ktoré sa v niektorých odvetviach pokladajú za likvidačné. Najhoršia je situácia tam, kde charakter výroby si práve vyžaduje prácu v noci bez rozdielu bežného či sviatočného dňa a súvisí s každodennou potrebou obyvateľstva. Pekári a cukrári sa už ozvali, že bez zvyšovania cien svojich produktov už nebudú schopní zabezpečiť doterajšiu každodennú úroveň kvality sortimentu. Pritom narážajú aj na neochotu niektorých obchodných reťazcov súhlasiť s vyššími obytovými cenami. Bude na tento stav reagovať aj vláda

tak ako v prípade automobilového priemyslu?

Tiež sme zvedaví, ako vláda zareaguje na posledné opatrenia v U.S. Steel Košice, keďže pokles cien ocele, spomalenie ekonomiky, vyššie náklady na energiu a vládne sociálne balíčky, tiež drahšie emisné povolenky ich donútili dočasne skrátiť pracovný týždeň o jeden pracovný deň.

Vláda v rámci sociálnych opatrení by v prípade minimálnej mzdy a príplatkov skôr mala uplatňovať najmä sektorový prístup v úprave Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje osobitosti podnikania v rámci jednotlivých odvetví. Vládne opatrenia by sa mali skôr zamerať na zvyšovanie čistých, a nie hrubých miezd tak, ako sa to stalo v prípade oboch sociálnych balíčkov, na ktorých zarobili najviac verejné rozpočty preto, aby sa mohli v tomto roku výrazným spôsobom zvýšiť mzdy štátnych, ako aj verejných zamestnancov. V rámci fiškálnej politiky má totiž k dispozícii daňové a odvodové sadzby, ktorých znižovanie bude podľa všetkého nevyhnutné. V tomto roku však nemôžu zamestnávateľia, ale ani občania počítať s navrhovanými zmenami v daňovej a odvodovej oblasti z jednoduchoho dôvodu, ktorým je schválený vyrovnaný štátny rozpočet. O tom, či k niektorým zásadným zmenám však napokon dôjde, sa teda dozvieme až pred konečným schvaľovaním štátneho

rozpočtu na budúci rok. Nový minister financií na jeho prvých tlačových besedách už avizoval, že pre budúci rok tiež počítá s vyrovnaným štátnym rozpočtom, a tak si na očakávané konkrétnosti budeme musieť ešte počkať.

Štefan HARABIN o vlastenectve, slobode, práve, rodine a svojom pôsobení v politike

Podporu voličov nenechám bez odozvy

Zhovárал sa Ľudovít ŠTEVKO – Foto: archív Š. H.

Na Slovensku ho pozná každý. Jeho nekompromisný sudcovský pohľad na svet, na politiku, na morálku, na dodržiavanie zákonnosti je často trňom v oku neprajníkov. Ale on ide ďalej svojou cestou, nedá si vziať svoje presvedčenie kresťana a vlastenca o tom, čo je dobré pre národ a jeho štát. Sudca Najvyššieho súdu SR Štefan HARABIN.

• Pochádzate z mnohoročnej rodiny. Hovorí sa že detstvo je dôležité pre duchovný vývoj človeka. Čo bolo určujúce vo vašom detstve?

Ako u všetkých ľudí aj moje postoj sa formovali postupne od detstva. Bolo šťastné, plné lásky. Rodičia ma vychovávali k poctivej práci, úcte k starším, pomoci jeden druhému, láske k vlasti, k našim tradičným kresťanským morálnym hodnotám. Učili ma byť hrdý na našu históriu, na múdrosť, povahu a charakter nášho národa. Učili ma vždy hovoriť pravdu. Dnes som právnik, sudca. Podľa mňa ak sa toto povolanie vykonáva poctivo, dokonale stelesňuje ideály pravdy, spravodlivosti, práv a slobôd občanov. Venujem sa mu prakticky celý môj život. Hovorím o rešpektovaní zákona, o právach a slobodách ľudí, o úcte k vlasti a našej suverenite. Nesúhlasím s nijakým ničením morálky našej spoločnosti, s nijakými ideologickými zvrátenosťami.

• Ak sa dnes v časech multikulturalizmu o niekom povie, že je vlastenec alebo národovec, považuje sa to skôr za nadávku ako za ocenenie pozitívnych vlastností. Zabudli sme na nadšenie státisícového zhromaždenia v Bratislave a iných mestách Slovenska, keď bola prvého januára 1993 vyhlásená Slovenská republika? Čo sa vlastne zmenilo v našom vedomí za uplynulé štvrtstoročie?

Máte pravdu. A nie je to len uplynulých dvadsaťpäť rokov. Slovenský národ má veľmi bohatú históriu boja za vlastné sebaurčenie. Jedno z riešení, ktoré navrhujú bruselské politické elity, je vytvorenie spojených štátov európskych, podobne ako je to v USA. V tom vidia novú identitu ľudí, že sa budú považovať za Európanov. Ale to nie je to isté, ako keď sa Američan považuje za Američana, a pritom je jedno, či je z Alabamy, New Yorku alebo z Colorado. V Európe to tak nefunguje. Každý európsky národ sa identifikuje samostatne. Nemci, Taliani, Dáni, Francúzi, Maďari, Poliaci, Česi a iní o sebe nehovoria, že sú v prvom rade Európania. Každý z nich povie, že je Nemec, Francúz a podobne. Pre nás je prirodzené stáť pevne na strane svojho národa, svojich tradícií, jedinečnej kultúry a národnej identity našich občanov.

• Slovensko je dnes suverénna krajina. Ak to tak nevnímame, kto a čo nám bráni aby sme sa ňou stali?

Suverenita štátu je zakotvená v našej ústave. Nikto nemá právo ju ohrozovať alebo obmedzovať. Medzinárodné právne postavenie všetkých štátov sveta ako suverénnych subjektov medzinárodných vzťahov je zakotvené v Charte OSN. Slovenská republika je medzi nimi. Celý svet je vo všeobecnosti spravovaný vo forme viacerých druhov a foriem suverénnych štátov. To je dnešný stav organizácie ľudskej spoločnosti na zemi. V súčasnosti je dôležité deklarovať uznanie rovnosti všetkých štátov navzájom a dodržiavanie medzinárodného práva. Prenesenie časti právomocí zo strany nášho štátu na EÚ je zmluvné, dočasné a podmienené naším súhlasom, je zabezpečované naším právom veta v Európskej rade, teda možnosťou odmietnuť niektoré navrhované opatrenia, ak ich nechceme, a súčasne možnosťou kedykoľvek naše takto dočasne prenesené právomoci vziať späť. Navyše, nijaký právny predpis, ktorý vydá EÚ, nemá prednosť pred našou ústavou, iba pred našimi zákonmi. Ak odporuje predpis ústave, nemusíme ho plniť. Slovensko teda je suverénnym štátom.

• Počas svojej kariéry ste boli ministrom spravodlivosti aj predsedom Najvyššieho súdu SR. Čo považujete za svoj prínos pre fungovanie súdnictva v týchto funkciách?

Dovolím si pripomenúť tú najdôležitejšiu časť mojej profesionálnej kariéry – pôsobenie v pozícii sudcu. Práve tu som prakticky celý svoj profesionálny život uplatňoval právo a rovnosť, spravodlivosť pre každého bez

Musí potvrdiť alebo nepotvrdiť výsledky volieb. Môže tak urobiť iba vtedy, ak rozhodne o podanej ústavnej sťažnosti, ktorá z právneho hľadiska musí byť vyšetrená skôr, ako by nová prezidentka mohla byť inaugurovaná.

• Ústavný súd má však dnes obmedzenú funkčnosť – nie je to vážny dôvod, prečo doteraz nerozhodol o vašej ústavnej sťažnosti?

dzeného prostredia našej spoločenskej existencie. Ak sa nebudú rodiť deti, národ a štát zaniknú. To nie je nijaký žart, to sú veľmi vážne a životne dôležité záujmy nášho národa. Iba v rodine, kde je otec a matka, dostane dieťa najvhodnejšiu potrebnú výchovu, osvojí si morálne princípy, hodnoty a vlastnú identitu v prostredí lásky, dôvery a opateru svojich rodičov. Rodina a štát veľmi úzko spolu súvisia. Práve preto som

Štefan HARABIN vo volebnej kampani na prezidenta Slovenskej republiky nepotreboval veľkoplošné reklamy ani nimi neoblepil Slovensko ako mnohí iní kandidáti. Jeho reklamou bola práca v pozíciách ministra aj sudcu Najvyššieho súdu SR a agitáciou stovky bezprostredných stretnutí s občanmi – ako povedzme aj na tejto snímke v rodnej Ľubici pod Tatrami.

rozdiel. Tu som uplatňoval všetky svoje vedomosti a životné skúsenosti, aby každý bol posudzovaný spravodlivo podľa práva. A práve tu som s najvyššou osobnou rozhodnosťou bránil nezávislosť súdnictva proti vonkajším nátlakom a politickým vplyvom. Počas môjho pôsobenia na uvedených postoch predsedu NS SR a aj ministra spravodlivosti sa mi podarilo účinnými opatreniami výrazne skrátiť čas súdnych konaní, zaviedol som prácu väzňov na prospech spoločnosti, čo ušetrilo štátu veľké finančné prostriedky. Dbal som o poriadok a odstraňovanie korupcie, rešpektovanie zákonov. Pripomeniem, že nedávno som napísal dve knihy, ktoré uvádzajú konkrétne fakty aj o týchto otázkach. Svoju pozornosť tak ako doteraz chcem sústrediť na právo, našu suverénnu štátnosť, bezpečnosť občanov, rešpektovanie ústavy, slobôd a práv občanov.

• Ako prezidentský kandidát v nedávnych voľbách ste mali jednu z najlacnejších kampaní bez jediného billboardu a napriek tomu ste dosiahli výborný výsledok, málo chýbalo a boli by ste sa dostali do finále. Mnohí na Slovensku vedia, že nie všetko bolo v týchto prezidentských voľbách férové. Vy sám ste sa obrátili na Ústavný súd SR s volebnou sťažnosťou. Aké boli jej hlavné dôvody?

Nepovažujem za najdôležitejšie, aby bola kampani najlacnejšia, ale aby kandidát na prezidenta zostal politicky a finančne naozaj nezávislý. Nie som však spokojný s manipulovaním riadneho priebehu volieb. Otázka platnosti prezidentských volieb z pohľadu zákonnosti a ústavnosti nebola do dnešného dňa potvrdená Ústavným súdom SR. Pokiaľ sa to nestane, nie je dokončený volebný proces. Ústavný súd musí podľa čl. 129, ods. 2) Ústavy SR rozhodnúť o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky.

Kalkulácie s nefunkčnosťou ústavného súdu sú politicky a právne veľmi krátkozraké. Každý účastník prezidentských volieb musí mať istotu, že voľby sú potvrdené a platné podľa zákona. Ak to tak doteraz nie je, potom ani pani Čaputová nesmie byť inaugurovaná. Aj pre ňu je to veľmi vážna vec. Ak by bola inaugurovaná skôr ako ústavný súd potvrdí platnosť výsledkov volieb, znamenalo by to, že nie je oficiálne zvolená. To sa nedá zľahčovať a zjednodušovať tým, že Harabin nevyhral, tak sa urazil. To je platný systém priebehu a potvrdenia výsledkov volieb, ktorý treba dodržať bez ohľadu na to, či ide o mňa, alebo by išlo o niekoho iného.

• Vo vašom podaní na Ústavný súd SR ste upozornili na podozrenie z manipulácie s hlasmi voličov. Môžete stručne vysvetliť, o čo ide?

Ide o závažné podozrenia, ktoré narušujú stabilitu štátu. Existuje veľký rozpor medzi počtom vydaných volebných preukazov a počtom odovzdaných hlasov. Až okolo tristo tisíc hlasov mohlo byť falošných. Jednoduchá matematika. Alebo je možnosť, že ústavný súd takéto podanie zamietne. Ale neurobil nič. Ako sa s tým vyrovnali v Rakúsku? Čakalo sa, čo povie súd. Aký bol výsledok? V Rakúsku sa opakovali prezidentské voľby. A aká je slovenská realita? Musíme si uvedomiť, že nemôžeme mať hlavu štátu, kým pretrvávajú akékoľvek pochybnosti.

• Vo Vašej volebnej kampani rezovala rodinná politika. Vymedzovali ste sa voči agende LGBTI a prihlásili ste sa k aktivitám hnutia Za život a Hrdi na rodinu. Vyplyvajú tieto vaše postoje z kresťanského presvedčenia?

Samozrejme. Rodina je základ štátu, preto ju treba chrániť a podporovať výchovu zdravej mladšej generácie. To je morálne chápanie priro-

proti presadzovaniu homosexuality ako politického programu menšiny, ktorý má byť fungujúcim vzorom pre celú spoločnosť. Každý má právo na výber partnera a v súkromí si, samozrejme, môže robiť v rámci zákona, čo chce, ale táto ideológia nesmie byť politicky presadzovaná ako určujúci princíp smerovania spoločnosti, ktorému sa máme všetci podriať.

• Lenže kritici tejto ideológie sú označovaní za extrémistov...

V tejto súvislosti sa treba úplne oslobodiť od dnes zaužívej tzv. „politkej korektnosti“, ktorá v skutočnosti znamená zákaz slobody prejavu. Som presvedčený, že na Slovensku veľká väčšina ľudí nepodporuje takéto zámyery. A nie sú to nevinné snahy, nejde tu o nijaké presadzovanie ľudských práv. Tie sa riešia inak. Vieme prirodzene rozoznať, čo je zlo. Svoje deti a svoju budúcnosť si musíme chrániť my sami. Iba štát dokáže zabezpečiť práva a slobody ľudí, ochranu rodiny a zdravý rozvoj populácie. Nijaká medzinárodná organizácia ani nijaká skupina či jednotlivec takúto úlohu plniť nemôže a nedokáže.

• Prezident má byť hlasom národa. Bol Andrej Kiska takým hlasom? A bude nám nová prezidentka Zuzana Čaputová?

Problém spočíva v tom, že Slovensko má momentálne prezidenta, ktorý nie je pred zákonom čistý. Dopustil sa trestných činov, navyše viackrát vedome porušil Ústavu SR. Andrej Kiska vyznamenával osoby, ktoré nenávidia samostatné Slovensko, nehorázne ponižoval a urážal Slovensko v zahraničí tým, že ho označoval za mafiánsky štát, vedome rozbíjal jednotu štátov skupiny V4, spolupracoval s ministrom Lajčákom pri vzatí jeho demisie späť v rozpore s ústavou,

Štefan HARABIN prijíma výsledky prezidentských volieb s významnými výhradami a zvolenie Zuzany Čaputovej v nich dokonca napadol na Ústavom súde SR.

podporoval masovú migráciu na Slovensko, podporoval gender ideológiu a propagáciu LGBTI, ktorá vystupuje pod pláštikom ľudských práv. Podporoval sankcie a nenávisť proti Ruskej federácii v rozpore s medzinárodným právom, robil zakázanú politickú kampani medzi mladými študentmi na akademickej pôde. A tak skutočne nikdy nebol hlasom národa. Poslušne si plní svoju úlohu politického posluhovača cudzích záujmov. Aj keď je stále prezident, už sa venuje zakladaniu vlastnej politickej strany. Takto sa prezident podľa ústavy správať nesmie.

• A pani Čaputová? Bude prezidentkou všetkých Slovákov?

Pani Čaputová podľa mňa ešte nemá isté, či bude zákonne zvolenou prezidentkou republiky. Pokiaľ príslušné orgány podľa zákona verejnosť a mňa nepresvedčia o opaku, domnievam sa, že voľby vyhrala pomocou nedovolených protizákonných manipulácií. Žiaľ, vyšlo najavo, že v niektorých zásadných otázkach aj ona porušovala zákon. V predvolebnej kampani sa o jej postojoch ľudia dozvedeli iba veľmi málo. Ako môže konať, sa dá vyvodzovať čiastočne aj zo skutočnosti, že bola podpredsedníčkou politickej strany Progressívne Slovensko. Ak by sa stala prezidentkou naozaj v súlade so zákonom a s ústavou, potom ju treba rešpektovať. Všetko závisí od toho, ako bude konať.

• Na základe vášho výsledku v prezidentských voľbách je váš voličský potenciál na slovenské pomery veľmi vysoký. Podľa agentúry AKO dosahuje až dvadsať percent preferencií. Nemienite využiť priazeň celej pätiny národa a založiť politickú stranu? Neuvažujete o tom?

Podpora voličov, ktorí si rovnako ako ja uvedomujú hrozby v podobe masovej organizovanej ilegálnej migrácie, hrozbu trvalej okupácie vojskami cudzej mocnosti, rozvracania našej civilizácie a snahy o odstránenie suverénnych štátov, ma zaväzuje a ja ju nenechám bez odozvy. Spolu chceme chrániť náš štát, naše rodiny a hodnoty. A nielen to. Chceme žiť v mieri, v bezpečí, rozvíjať sa, mať vzdelanú mladú generáciu a sociálne istoty. Verím, že nás bude stále viac. Veľkou príležitosťou boli prezidentské voľby. Veľkou príležitosťou sú aj parlamentné voľby v budúcom roku. Predstavil som skoro celý svoj program, ako dosiahnuť naše ciele. Budem sa usilovať, aby sa stali realitou. Nemal som v úmysle založiť politickú stranu alebo do niektorej vstúpiť. Ale vnímam realitu. Nie som naivný a nemyslím si, že Ústavný súd SR zruší výsledky zmanipulovaných prezidentských volieb. Uvidíme. Dnes sa preto neviem vyjadriť presnejšie. Súčasne vnímam, že tlak na náš štát zo všetkých strán stále pokračuje. Pokračuje aj úmyselná devastácia našej mladej generácie. Vyžaduje si to rázne konať. Aj tieto fakty nesporne ovplyvnia moje ďalšie rozhodnutia. Stále viac sa ukazuje, aké dôležité je zastať sa vlastného národa, našich rodín, našej kultúry a morálky. Ja som vlastenec a našu spoločnú vlasť si veľmi cením.

Ponuku kvalitného kultúrneho zážitku v Bratislave rozširuje Victoria's Gallery

Fajšmekrom umenia sa ponúkajú francúzske príchute

Zhovárал sa Tibor B. HAČKO – Foto: autor

Slovenské hlavné mesto sa od marca tohto roka môže popýšiť naším a svetovým Francúzom, ktorý nám prináša moderné umenie vysokých kvalít. Galerista Emilien GRIVEL so svojou Victoria's Gallery sa rozhodol priniesť k nám chute súčasného originálneho umenia zo všetkých kútov Európy. Ale aj Slovenska.

• Victoria's Gallery nie sú prázdne priestory s rozhádzaným haraburdím, skrývajú sa za nič nehovoriacu intelektuálnu expresionistiku. Vstúpite a pritlačíte vás poctivý dych sveta d'Orsay, Seiny, Ermitáže. Ste obklopení veľkánmi moderny. Čo je však najdôležitejšie – aj skrz-naskrz skutočne poctivým remeslom. Kedy sa u vás zrodila myšlienka zakotviť na Slovensku, menovite v Bratislave? Máte tu mimoriadne silného konkurenta v Galérii Danubiana.

Ako sa ťahne celou francúzskou literatúrou motto: Za všetkým hľadaj ženu, aj za mojím rozhodnutím je moja manželka Viktória. Počas svadobnej cesty v roku 2014 sme prvýkrát navštívili Bratislavu. Ona je Moskovčanka, zvyknutá na ruch megapolisu. Ja som Francúz usadený vo Švajčiarsku, kde som študoval univerzitu.

Z GALÉRIE

Oboch nás Bratislava očarila. Objavili sme v nej malý poklad. Málokde na svete nájdete také vyrovnané koncentrované, a pritom malebné Staré mesto. Vaši predkovia boli vynikajúci hospodári, ale aj architekti. Počas rekonštrukcie týchto priestorov som sa dozvedel, že, žiaľ, veľa krásnych stavieb a parkov podľahlo náporu necitlivého zahlcovania mesta a slabej pozícii pamiatkarov.

• Vaša galéria má výbornú polohu v meste a obaja s manželkou oplývate magnetom privetivosti. Výstavné priestory dýchajú vkusom, no plne rešpektujú nepopierateľné genius loci doby, keď vznikali.

Viktoria's Gallery sa zrodila z vášne dvoch milovníkov umenia, maliara a poradcu. Rozhodli sme sa zrealizovať náš projekt v Bratislave, pretože toto hlavné mesto je v plnom rozvoji. Súčasne sa nachádza v blíz-

Francúz Emilien GRIVEL prichádza do nášho hlavného mesta s ambíciou ponúknuť mu špičkovú kultúrnu inštitúciu na prezentáciu súčasného vizuálneho výtvarného umenia, ktoré by zahrňovalo všetky jeho podoby a žánre, s akými sa dnes možno stretnúť vo svete i na Slovensku.

kosti Viedne, Prahy a Budapešti. Bratislava nie je miesto, aby sme sa v ňom len zastavili. Ale aj zotrvali. Našou ambíciou je, aby si naši návštevníci aj uvedomili, že estetika má prinášať medzi ľudí mier a popri vzhľadnutí skutočne dobrých diel sa aj naučiť čítať umenie a starať sa oň. Vzájomne si rozumieť a rešpektovať sa. U nás nájdete poctivé súčasné umenie, neobohrané. Také, ktoré je znakom vysokej vyspelosti tvorcov, a my ho chceme predstaviť, aby tu ostalo aj keď tu už nebudeme.

• Obyvatelia Bratislavy si pamätajú tieto galerijné priestory ako obľúbené a vyhľadávané železiarstvo, neskôr bankové priestory, ale váš príchod je posunutie centra mesta do vyššej dimenzie ako len

nič nehovoriace kaviarne alebo reštaurácie...

Študoval som exteriérovú a záhradnú architektúru vo Francúzsku. V tej časti, kde som sa narodil, a vo Švajčiarsku, kde som sa neskôr usadil, sú mimoriadne vysoké kritériá na zachovanie dedičstva predkov. Ľudia tam majú právo vyjadriť sa k pripravovaným zmenám a veľmi intenzívne ho aj využívajú. Od detstva som doslova trpel vášňou pre umenie. Vybral som si štúdium výtvarného umenia v kombinácii s architektúrou a celý čas som sa usiloval splniť si sen a vytvoriť aj vlastnú kolekciu. Tieto moje ambície sa naplnili a presakovali na verejnosť a do všeobecného povedomia. S podobným predsvzatím som aj pristúpil k obnove získaných miestností v Bratislave.

Počas deväťmesačnej rekonštrukcie som, samozrejme, spolupracoval aj s profesionálnymi poradcami a s vašimi pamiatkovými inštitúciami. Tie mi veru nič nepardonovali. Na vytvorených výstavných plochách s rozlohou štyristo štvorcových metrov sa návštevník bude môcť ponoriť do mikrokozmu moderného a súčasného umenia. Prirodzene, musíme spolupracovať aj s veľkými inštitúciami. Patria sem i bankové spoločnosti, ktorým pomáhame v dvoch oblastiach. Na jednej strane ako investičný poradca a na druhej strane ako manažér zbierok.

• Victoria's Gallery nie je teda len pasívnu inštitúciu prezentujúcu vynikajúce umenie...

Vlastnime vyše stotrisať umeleckých diel z povojnového obdobia,

z impresionizmu a zo súčasného umenia. Máme portfólio klientov z celého sveta a manažujeme vyše dvetisíc umeleckých diel. Takáto zbierka si vyžaduje nielen starostlivosť, neustály pohyb, zmenu inštalácie, ale najmä ohodnocovanie umeleckých diel a poradenstvo. To často prináša veľké prevapenia v tom či onom smere. Ako umelecký poradca poskytuje galéria svojim obdivovateľom a zberateľom umenia svoju analýzu a výskum. Obrazárne to nie sú len plátna rozvešané po stenách. Komplexovanie podľa technik, škôl a námetov. Ako poradcovia môžeme predstaviť nové pohľady na umelecké inštitúcie a umelcov, ktoré by ste sami určite neobjavili. A čo viac, pri prezentácii vašej kolekcie v hosťovských inštitúciách editujeme vaše dielo v katalógoch. Pomáhame pri vykonávaní akvizícií, kde je našim komerčným cieľom, samozrejme, získanie najlepšej možnej ceny. Netreba zabúdať na skutočnosť, že nadobudnutie umeleckého diela s poradcom musí fungovať viac ako bežné sprostredkovanie ceny. Patria sem zvýhodnené ceny oproti trhovej cene alebo cenám na aukciách. Inak by poradenstvo nemalo opodstatnenie. Zameriavame sa aj na samotné spravovanie kolekcie. Umelecké dielo nie je len moment vašej impresie. Zoznamujeme vás s objektívnymi radami, vzdelávame vás o aktuálnych trendoch vo svete umenia a zavedieme vás k umeleckým dielam, ktoré samotné získavajú a udržiavajú si dlhodobú hodnotu.

• Ako môžeme zosumarizovať prínos tejto novej galérie?

Viktoria's Gallery si pomaly buduje svoje miesto a dôležitú pozíciu v rámci Bratislavy a Slovenska. Nie je bežným zvykom vystavovať originálne diela veľkých umelcov, ako sú Pablo Picasso, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Francis Bacon, ale popri týchto, sú to diela aj súčasných, musím poznamenať, veľmi dobrých slovenských umelcov. Doslova staviame galériu na zelenej lúke. Prostredníctvom týchto priestorov chceme pomôcť aj mladým slovenským umelcom spropagovať sa na medzinárodnom trhu. Návštevníkom galérie sa usilujeme priblížiť a sprístupniť diverzitu umenia a žánrov. Stačí otvoriť dvere, ochutnať ponúkané diela a fajšmekri si ju aj skutočne vychutnajú.

Herečka a režisérka Olga RÚFUSOVÁ si nadovšetko cenila krásu spisovného jazyka

Meno ako erb hrdosti na celý život

Dáša MACHALOVÁ – Foto: archív autorky

Koncom apríla sme sa v bratislavskom krematóriu rozlúčili s Oľgou RÚFUSOVOU, vzácnou ženou, umelkyňou, ktorá si lásku k poézii a divadlu niesla od útleho detstva z rodičovského domu. Narodila sa v Závažnej Porube 31. marca 1932 manželom Petrovi a Zuzane Rúfusovcom ako druhé dieťa po bratovi Milanovi, ktorý sa stal známym básnikom.

Olinka už ako trojročná stála na javisku, lebo jej otec Peter bol známy ochotnícky herec a režisér. Počas štúdiá na základnej škole a neskôr na strednej rodinnej škole hrala v mnohých jeho ochotníckych predstaveniach a pravidelne sa zúčastňovala na recitačných pretekoch. Po víťazstve na recitačnej súťaži Hviezdoslavov Kubin dostala ponuku z martinského divadla a stala sa jeho členkou. Mladá herečka Oľga Rúfusová prešla neskôr do divadla v Spišskej Novej Vsi a pôsobila aj v Trnave. V Spišskej Novej Vsi sa zoznámila so svojím budúcom manželom Jozefom, ktorý prijal jej meno, a spoločne sa usadili v Košiciach.

■ DOBRÁ VÍLA

Košice ponúkli mladej talentovanej umelkyni iné možnosti, ako bola divadelná scéna. Rozlúčila sa s hereckou kariérou a začala učiť na Základnej umeleckej škole. Bolo to zásadné rozhodnutie v jej životnej kariére. Vedela nielen rozpoznať mladé talenty, ale svojím citlivým prístupom aj nasmerovať ich kroky k metám, ktorých sa sama v mladosti dotýkala. Zúčastňovala sa ako porotkyňa na recitač-

ných súťažiach a na jednej z nich aj mne samej ukázala cestu, ktorá mi do života priniesla veľa radosti a nové umelecké poznanie.

Vďaka tete Oľge Rúfusovej som začala moderovať v Košickom televíznom štúdiu mládežnícku reláciu Lastovička. A keď ona sama začala pracovať ako asistentka réžie a neskôr ako režisérka v televíznom štúdiu Košice, obsadila ma spolu s Vladkom Durdíkom do folklórného pásma predstavujúceho krásu goralského tanca a hudby.

Úspech v košickom televíznom štúdiu otvoril Oľge Rúfusovej brány aj do bratislavského televízneho štúdiá. Prestahovala sa s rodinou do Bratislavy a tu sa naplno prejavil jej talent, ktorého základ spočíval v úcte ku kráse slova a k obdivu k ľudovému umeniu. Dramaturgicky pripravovala programy zamerané na poéziu a folklór, neskôr tieto programy pripravovala aj režisérsky. Pod jej režisérskym vedením sme sa znova stretli ako partneri s Vladkom Durdíkom v hranom folklórnom pásme. Tento program videl režisér Jozef Pálka, ktorý v tom čase pripravoval televíznu

adaptáciu eposu Ežo a Gábor Vlkolínsky od P. O. Hviezdoslava. Po zhladnutí programu ma obsadil do postavy Marky Tomášovej v Gáborovi Vlkolínskom a mojím partnerom v úlohe Gáboru Vlkolínského bol znova Vladko Durdík. Teta Oľga, ako som ju od detstva volala, bola mojou dobrou vílou, ktorá mi odomkla svet televízie, kde

MEMORIÁL

som mala česť pracovať pod jej vedením a neskôr aj na inom televíznom poli ako hlásateľka a moderátorka.

Bratislavské televízne štúdio bolo v tých časoch inštitúciou, ktorá televíznych divákov nielen zabávala, ale aj vzdelávala. Oľga Rúfusová sa podpísala pod mnohé televízne stretnutia s poéziou, ktoré divákov učili vnímať krásu veršov v podaní najlepších divadelných hercov. Úcta ku kráse spisovného jazyka ju priviedla k dabingovej réžii, kde spolu so svojimi kolegami – dabingovými režisérmi Etelou Balghovou a Jánom Šudom, tvorili tzv. veľkú trojku majstrov dabingovej réžie. Povýšili slovenský dabing na disciplínu, ktorá v ničom nezaostávala

za českou dabingovou „školou“, ba v mnohom ju aj predstihla.

■ HOLD KRÁSE SLOVA

Oľga Rúfusová svoj talent a vzťah k čistote a ku kráse hovoreného slova odovzdala aj svojim deťom. Jej dcéra Dáša Rúfusová-Mojžišová, absolventka divadelnej fakulty VŠMU, členka Divadla Andreja Bagara v Nitre, dnes pôsobí ako pedagogička javiskovej reči a herectva na Cirkevnom konzervatóriu v Bratislave. Syn Peter Rúfus, absolvent divadelnej fakulty VŠMU, bol členom SND v Bratislave, pedagógom na VŠMU a dnes patrí k popredným dabingovým hercom. Jeho nezameniteľný hlas a umelecké majstrovstvo mu v dabingu priniesli viaceré významné ocenenia. Naposledy v roku 2012, keď mu Literárny fond udelil Výročnú cenu za dabing postavy Merlina vo filme Merlin a kniha kúziel.

Život výraznej osobnosti Slovenskej televízie Oľgy Rúfusovej sa 27. apríla 2019 uzavrel. Skončila sa pozemská púť umelkyne, ktorá možno nebola v širokej verejnosti takou známu ako jej brat, ale bola rovnako vzácnym nositeľom toho dedičstva,

Herečka, recitátorka, dramaturgička, režisérka a dlhoročná televízna pracovníčka Oľga RÚFUSOVÁ zostane v myšliach vďačných žiakov, nasledovníkov i divákov synonymom precíznej a kreatívnej umelkyne.

ktoré obaja súrodenci dostali vo svojom rodnom hniezde. Toto dedičstvo je meno Rúfus.

O pár dní pribudnú v Rúfusoví dome, ktorý dnes nesie názov Dom Milana Rúfusa, aj stránky života jeho sestry Oľgy. Dom Milana Rúfusa sa znova zaplní životom svojich dávnych obyvateľov. Aj keď dnes už iba spomienkou na ich životy, ale bude tam celá rodina. Otec s mamou, syn Milan a dcéra Oľga. Oľga Rúfusová, ktorá sa nikdy nevzdala svojho rodného mena a niesla ho s hrdosťou a so ctou po celý svoj život.

Príbeh o tom, ako jubilant Štefan KVIETIK nakrúcal ďaleko, až pri Kaspickom mori...

A tu zázrak – kvety v čiernom púštnom piesku

Ján ČOMAJ – Snímka: archív redakcie

Jeden z najvýraznejších predstaviteľov našej veľkej hereckej generácie Štefan KVIETIK nedávno oslávil osemdesiatpäťku, ibaže milá udalosť zostala trochu v tieni stého výročia tragickej smrti národného hrdinu Milana Rastislava Štefánika. Jubileum majstra Kvietika sme síce uviedli v rubrike Pripomíname si, patrí sa nám však k nemu vrátiť a venovať mu trochu viac pozornosti – nakoniec osemdesiatpäťku bude mať až do budúcej jari! Filmové a televízne návraty nám jeho umenie dodnes pripomínajú, sotva si však už vieme predstaviť, aký bol obľúbený a populárny v časoch svojho vrcholného majstrovstva na javisku, plátne a obrazovkách. Svedčí o tom aj milá epizóda po skončení seriálu Sám vojak v poli, kde hral hlavnú úlohu baróna Goldringa, špióna. Denne mu chodilo päťdesiat až sedemdesiat listov, boli dni že aj vyše sto. Na jeden si zvlášť pamätá. Istá pani mu napísala: „Vážený pán Kvietik! Práve sa mi narodil syn. Chcela by som, aby bol taký múdry a odvážny ako vy v tom filme Sám vojak v poli. Preto sme sa aj s mojím starým rozhodli, že mu dáme meno Goldring Lakatoš...“ Je to práve desať rokov, čo sme spolu pre vydavateľstvo Slovart pripravili knihu jeho spomienok – o čosi stručnejšie z nej prerozprávam jubilantov príbeh. V podobe, akoby nám to znova rozprával on sám.

Nekonečne dlhé a úmorné bolo nakrúcanie česko-slovenského filmu Oáza v púšti. Posolstvo filmu spočívalo v tom, že sa zdivočení vojaci dvoch proti sebe bojujúcich armád stanú načas obyčajnými ľuďmi, keď ich spojí spoločný údel. Smäd. Vedno hľadajú vodu, nie je pre nich ničím zaujímavý pohodený samopal alebo nabitý guľomet... A keď nájdú vodu, znova ožije nezmyselné nepriateľstvo – napokon sa vzájomne vystrieldajú. Príbeh divákom vyrozpráva jediný muž, čo zostal nažive, doráňaný a slepý vojak.

■ V ČIERNOM PIESKU

Nakrúcali sme to v púšti Karakum, čo znamená čierny piesok, ale aby sme sa nebáli – utešovali nás pred odchodom, bývať budeme v rekreačnom stredisku na brehu Kaspického mora, kde je všetko k dispozícii, aj bufet s potravinami a nápojmi. Nižaký strach! Skutočnosť bola neporovnateľne tvrdsia. Rekreačné stredisko – to bola neusporiadaná osada z panelových buniek, skúpo zariadených, s neuveriteľným neporiadkom okolo. Akoby celé generácie rekreantov nemali nič iné na starosti, len zamedziť smeťami, plechovkami, rozbitými fľašami a haraburdím prístup ku Kaspickému moru. Ani tú najmenšiu prekážku vietor na svojej ceste nemieni obísť, ani preskočiť, ale zavívať pieskom, jemným ako múka, medzi našimi bunkami a morom vznikli duny, tu nazývané barchany, vnútri plné svinstva. Mali sme čo robiť, aby sme si uvoľnili cestu k moru aj výhľad k najväčšiemu a vari aj najkrajšiemu jazeru na svete – lebo Kaspické more je morom len veľkosťou (mimochoďom, je osemkrát väčšie ako Slovensko), pôvodom je však jazeru. Zásobujú ho ruské, turecké, kaukazské, azerbajdžanské a iránske vodné toky, najmä však stará a dobrá matka riek – mohutná a zádušná Volga.

Pridelili mi panelovú kobku, železná posteľ, rozhegáný stolík a do panelu horko-ťažko vtlačných pár klinčov, ktorými som si pribil fotografie najmilších. V kúte lodný kufor, požičaný od svokrovcov Juríčkovcov.

■ KAMARÁT VIŤO

O našu osadu sa staral mladý Rus a jeho turkménska manželka, povedali by sme – chýžná. Roboty mala s našimi kamaríkmi dosť: dvere sme nemali, to by sme sa boli v noci podušili, kobky boli bez okien, na vchodoch visel len záves z vrecoviny. Cez noc nám nafúkalo piesku po členky, naozaj nepreháňam, niekedy ho bolo pri dverách takmer po kolena. Na pľac sme chodili až o štvrté popoludní – iba veľmi skoro ráno a pred zotmením mal kameraman slnko v takom uhle, že mu kreslilo konfiguráciu púšte, inak to bol len oslepujúci priestor. Cesta autom trvala asi hodinu. Púšťou. Keď sme sa vracali, išli sme akoby neznámym krajom. Naše stopy, pravdaže, piesok dávno zavial, ale aj barchany zmenili svoje miesto, tvar, výšku, celý terén sa nám javil ako nový svet.

Veľmi rýchlo sme sa so správcov a jeho milou ženou spriatelili. Volal sa Viťko. Kríval. Utrpel úraz na železničnom priechoďe bez signalizácie, keď neskoro zbadal prichádzajúci vlak. Rozmiazdilo mu členok. Chodidlo amputovali. V nemocnici dostal infekciu, sepsa sa šírila nahor, odrezali mu nohu pod kolenom. Potom nad ním.

Hereckú všestrannosť Štefana KVIETIKA naplno ukázal už v jeho mladosti nakrútený vojnový film Boxer a smrť, ktorého dej sa odohráva v prostredí zajateckého tábora.

Mimoriadnu popularitu priniesol hercovi aj televízny seriál Sám vojak v poli o práci rozviedčika v tyle nepriateľa, kde Štefan KVIETIK stvárnil postavu baróna Goldringa. Aký by to bol súdoby Bond, ak by sa pri ňom neobjavili aj krásne ženy?

Nakoniec mal, chudák, protézu pripútanú k bedrovej panve na zvyšku stehna. Vzhľadom na svoj stav a protetickú techniku chodil slušne. Mnohí, ktorým sa nezdoveryli, ani netušili, že je prakticky bez jednej nohy.

Viťko nám chcel urobiť radosť. Jedného dňa, keď sme mali voľno, pozval nás, aby sme sa previezli na jeho člne po Kaspickom mori. Bolo to postĺkané hebedo. Motor z vyradenej naftárskej mašiny, volant z moskviča, pod volantom v obitom kastróliku plával kompas, koráb držal pohromade silou vôle. Viťko v ňom starostlivo upchal diery, natrel dno čiernym maglajzom a okraje sviežimi farbami, aby dal krajší zovňajšok svojmu kontíki. Vôbec sme si neuvedomovali, že sa v takomto koryte vydávame na šire more, ktoré síce na severe, pri kazašských pastvinách, má aj ďaleko od brehu hĺbku tri-štyri metre, ale tu deväťsto a viac! A križujú ho tankery z Baku a iránskeho Bandár Šáhu, dopravné lode z Astrachánu, Machačkaly a prístavov na Volge, nevraviac o škuneroch s rybármi dvadsiatich národností, čo okolo Kaspiku žijú! Playba však bola pokojná a pre nás zničených horúčavou bola príjemným osviežením.

Cestou nám Viťko prezradil, že kus od brehu, kam nedovidieť, má nánady na jesetery. Načierno, pravdaže. Ani ľudia, čo bývali na brehoch Kaspického mora, bohatého na ryby a tulene, nesmeli tu loviť. Nad dodržiavaním zákazu prísne sledil Rybnozor, zvláštny útvar sovietskej milície. Loviť mohli len rybárske kolchozy a sovochozy. Inak sa dalo chytať iba vo vyhradených zónach pri rekreačných zariadeniach sovietskej verchušky.

■ NEČAKANÉ BÚRKY

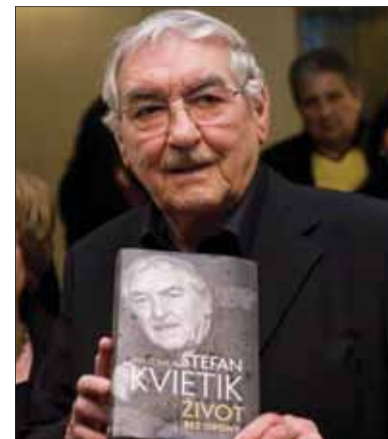
Viťov gyroskop nás v širom mori neuveriteľne presne doviedol ku kúsku molitanu, hompálajúceho sa na hladine. Hlboko pod „bójami“ mal Viťo háčiky s návnadami.

Keď sme dorazili do jeho loviska, náš námorník vypol motor, spustil nohavice, jediným pohybom odopol svoju kovovú nohu, ktorá zarachotila na dne člna. Pamätám si, že vedľa mňa sedel Rudolf Hrušínský. Zmeravel. Dovtedy netušil. Že Viťo vôbec nemá jednu nohu. Štíhla Viťova postava, inak so svalnatou hruďou, akú mávajú ľudia s postihnutými nohami, sa bleskovo vymrštila akoby z trampolíny a oblúkom sa zapichla do vody. Ubehla dlhá minúta. Druhá bola ešte

dlhšia. A nič. Na hladine sa kyvkal len kus molitanu a chvíľami sa zdola šplhali bubliny. Konečne! Ako delfín sa vynoril Viťo, lapajúc po vzduchu. Keď sa nadýchal, zdvihol nad seba veľkého jesetera a vyhodil ho k našim nohám. A urobil to ešte raz. Potom sa prehupol cez okraj člna, nasadil si nohu, natiahol gate a motor zavrčal... Klzáli sme sa ticho s bezpečným azimutom zázračného kompasu.

Vtedy sa z ničoho nič strhla piesočná búrka, na ktorú túžobne čakal režisér Brynych s kameramanom. Kaspik začal žonglovať s našim korytom, kormidlo z moskviča bolo už len na parádu, vietor nás hnal do krútnavy piesku a morskej peny. Priznávam sa, že po polhodine čo si pomyslel, amen, mojím hrobom bude Kaspické more...

Vtedy víchor stíchol, pichľavé mraky zrešli, búrka ustala. So žalúdkami zacviknutými v hrdle sme sa blížili k brehu. Na bielej nitke pobrežia sa černali dve sajdky a kamenné postavy policajtov. Viťo bez slova, s ľútosťou, ktorá sa mu drala z každej črty tváre, hodil dva statné jesetery do mora. Potom jednou rukou držal volant a druhou nám naznačil, by sme umyli boky a podlahu od šupín. Nepomohlo. Len čo sme pristáli, ozbrojenci

Herecká legenda Štefan KVIETIK si k svojmu významnému životnému jubileu doprial aj knihu memoárov.

Viťu odvedli. Na výsluch vzali aj nás. Stále sme si mysleli, že to skrz dve Viťove rybičky. Tie však z tej diaľky nemohli vidieť ani ďalekohľadom, scénu v lodičke sme vlastne prikrývali vlastnými telami. Z príslušníkov Rybnozoru sa však razom stali akoby vyšetrovatelia NKVD. Tajní. Zaviedli nás do jedného dreveného baraka na kraji betónovej osady. Po jednom nás volali na výsluch. Neustále sa nás pýtali, prečo sme chceli ujsť do Iránu, kto útek organizoval, s kým tam má Viťo spojenie a také nezmysly. Lovil som v pamäti ruštinu z gymnázia, krotil vzbúrenú žič a slušne im odpovedal, že sa naozaj mýlia. My sme sa len vybrali na malý výlet, ktorý sa pre búrku mohol aj zle skončiť, že sme vyčerpaní, nech nám dajú láskavo pokoj, inak sa budeme musieť spojiť s naším veľvyslanectvom, hoci som vôbec nevedel, akoby sa nám to podarilo. Nakoniec sa policajti nezmyselného vyšetrovania vzdali. Iba Viťa nebolo. Vrátil sa o dva dni. Ostrihaný dohola a s monoklami pod očami.

■ ÚRODNÉ MELÓNY

Všetko bežalo po starom. Slnko páliło, proviant meškál, jediné, na čo sme sa mohli spoľahnúť, bol povozník zo susedného kolchozu, ktorý nám pravidelne dovážal krásne červené melóny. Nevedel som sa ich nasýtiť, doslova ma držali na nohách. Konečne nastal vytúžený čas návratu. Viťko sa prišiel rozlúčiť už ráno, keď som si začal baliť svoje veci do lodného kufra. Sady anglickej spodnej bielizne, ťažké, bavlnené, Evička mi ich zohnala práve do Kazachstanu, dvojce bielych texasiiek, plátenné nohavice, dva páry mokasín... Viťo, syn majora sovietskeho letectva, nevedel skrýť svoj obdiv... Akoby nič sa opýtal: „Kakoj u tebjja nomer rubašky, Štopka?“ – „Sorok odin.“ – „Točno kak u meňa!“ Podal som mu kopček košíľ a triček.

Ukladal som topánky. Nado mnou a ozvalo: „Kakoj u tebjja nomer botinok?“ – „Sorok tri,“ vravím. „Kak u meňa!“ Podal som mu mokasíny, botasky a sandále. A dvojce džínsov. Ani si ich nepriložil k telu, aby ich premeral. Len sa mi so širokým detinským úsmevom mlčky poďakoval.

Do Moskvy som letel v ľahkých nohaviciach cudzineckej légie, teda v mojich filmovom kostýme, a na nohách som mal plátenné kanady.

Keď sme opúšťali Karakumskú púšť, opýtal sa ma Rudo Hrušínský: „Štefan, a nebude ti ľúto za melónmi? Práve ti začali kvitnúť.“

Naozaj! Popri chodníku, rovno od vchodu do môjho bungalova, bol v piesku samý kvet. Pochopil som. Melóny som jedával v tieni pred obydliem a semiačka som vypľúval do piesku. Keď Viťova žena ráno vymietla naviaty piesok z mojej izby a vyzametala chodník, štedro ho aj popolievala. Keď sme čakali na filmovačku, aj sami sme ho polievali, aby sme schladili našu mikroklímu. Voda z chodníka stekala do piesku... A neuveriteľná sila života po celý čas trpezlivo pôsobila... Okolo chodníka bola zrazu zeleň a plno, plno kvetov... Hádám tie melóny, ak dozreli, Viťko pozberal.

V globalizácii potrebujeme mať pre slovanské národy jasný program Ocitli sme sa na križovatke smerovania

Spracoval: Maroš SMOLEC – Foto: Ján SEMAN

Prvý júnový týždeň sa konal v Martine už štvrtý Kongres slovanských matic a kultúrnych inštitúcií. Na stretnutie prišlo takmer päťdesiat zástupcov slovanských krajín vrátane Ruska. Atmosféra rokovania bola priateľská. Témou kongresu bolo predovšetkým postavenie Slovanov v časoch silnejúcej európskej globalizácie. O kongrese sme už písali v minulom vydaní Slovenských národných novín. Teraz sa k nemu vraciame uverejnením úvodného otváracieho príspevku Štefana Martinkoviča, predsedu dozorného výboru MS, a schváleným uznesením všetkých delegátov.

Matičiar Štefan Martinkovič vo svojom prejave o. i. uviedol: „Európsky i svetový čas neúprosne kráča milovými krokmi za vidinou lepšieho sveta, za neustálym ekonomickým bohatstvom a možno aj za šťastím celého ľudstva. Kedy a za akých okolností môže byť ľudstvo šťastné? Globalizácia napriek tomu, že sa stavia do úlohy celosvetového hegemonu pokroku, na jednej strane umožňuje pokrok, napríklad v informačných, komunikačných a počítačových technológiách vo všetkých možných formách a takmer vo všetkých sférach života, no na

MATIČNÉ FÓRUM

druhej strane vinou internacionalizácie nadnárodné finančno-priemyselné spoločnosti sa správajú nezávisle od svojich národných spoločenstiev a ich záujmov, obchádzajúc pritom jednotlivé štáty. V súčasnosti propagátori internacionalizácie a liberalizácie kritizujú národné orientované sily, že nechápu nevyhnutnosť globalizácie, ba že do cesty sa im stavajú národné a lokálne záujmy. Stále je živé strážidlo – nacionalizmus. Práve malým národom sa často podsúva, že ony ohrozujú svet, akoby vzťah k národu a ochrana národných záujmov bola najväčším zlom doby. Pevne verím, že aj my si z národného pohľadu uvedomujeme, že proces globalizácie je realitou dneška, pretože smerujeme k jednému svetu, ale nie k hocakému. Záleží na jeho kvalite, aby to bol svet s rovnako teplým slnkom pre všetkých obyvateľov planéty.

■ NÁRODY PRETRVÁVAJÚ

Náš veľký básnický bard Milan Rúfus vyslovil: „Proces globalizácie je výzvou humanizovať svet, aby mal ľudskú tvár, solidaritu a humanitu, ktoré budú pomáhať odstraňovať nekontrolovanú dravosť.“ Preto je nevyhnutné –

Pracovné predsedníctvo nedávneho IV. kongresu slovanských matic v Martine. Zľava doc. P. Parenička, M. Gešper a vedecký tajomník MS P. Mičianik.

a dnešné časy si to vyžadujú, aby sme my národné organizácie, ktoré vzišli z porobených národov a národom slúžili, poznali a spoznávali, čo globalizácia znamená, čo sleduje, aké má ciele a kto ich presadzuje. Nemôžeme zostať bokom, musíme aktívne vplývať na tento proces, účinne prispievať k jeho obsahu, aby sa nevytratila regionálna a národná identita, aby sme zostali aj v budúcnosti verní vlastným tradíciám a národnej kultúre vôbec. Prirodzene nemôžeme, a verím že ani nebudeme (nie je nám to vlastné) podporovať či zotrvať na prízemnom, provinčnom nacionalizme, ale nemali by sme tolerovať ani svetoobčianstvo, ktoré bagatelizuje vlastné existujúce národy. Štáty vznikajú a zanikajú, no národ pretrváva, ak nemá sebazničujúce tendencie alebo ho nezastihne genocída.

Súčasná civilizačno-kultúrna situácia v našej vlasti, ale aj v ostatných európskych národnostiach je momentálne na križovatke smerovania. Kadiaľ kráčať? V procese globalizácie potrebujeme mať čo najskôr pre národ i občanov jasný a prospešný program, ktorý bude potrebné neustále aktualizovať a presadzovať na základe

národno-občianskeho princípu. Pre všetky slovanské matice a inštitúcie je spoločná ich dlhodobá slovanská orientácia, ktorá trvá od ich vzniku až do súčasnosti, a práve táto orientácia prekáža súčasným globalizátorom. Idea slovanskej vzájomnosti je práve v týchto časoch aktuálna a potrebná, dokonca viac ako kedykoľvek predtým.“

■ SPOLOČNÉ VYHLÁSENIE

Zúčastnení delegáti kongresu na jeho záver prijali spoločné vyhlásenie, ktoré publikujeme v plnom znení: „V prebiehajúcich procesoch globalizácie, liberalizácie, informačných, internetových a kybernetických technológií a vojen, postindustriálnej doby a postmodernej slovanskej matice a kultúrne inštitúcie slovanských národov musia naďalej propagovať a šíriť tradičné konzervatívne hodnoty, predovšetkým kresťanstvo a vlastenectvo. Osobitne v slovanskom i európskom prostredí chceme zachovávať cyrilo-metodskú tradíciu, napomáhať etablovanie všeslovanskej i národnej identity a historického povedomia, v čom spočíva podstatu a perspektíva slovanskej civilizačnej misie. Tú

rozvíjame na princípoch dedičstva sv. Cyrila a Metoda ako patrónov Európy. V tomto kontexte je potrebný nepretržitý vedecký a odborný dialóg a informovanosť medzi našimi inštitúciami vrátane prienikov do širšieho mediálneho priestoru. Za týmto účelom vznikne pracovná skupina pod názvom Informačný výbor slovanských matic s cieľom založiť internetový spravodaj. Rovnako je potrebné zriadiť rubriku Slovanstvo v časopisoch a v jednotlivých matičných hnutiach s perspektívou konštituovania slovanských odborov i edícií slovanských knižníc na podporu šírenia diel slovanských autorov. V mediálnej oblasti je nutné etablovať sa pravidelnými kultúrnymi reláciami v masovokomunikačných prostriedkoch, najmä televízií a rozhlase.

V oblasti vedy je nevyhnutné zabezpečiť aktívnu spoluprácu na poli slavistiky a ďalších humanitných vied (historiografia, literárna veda, kulturologia, etnografia, bibliografia, jazykoveda, slovanská porovnávací lingvistiká a komparatistika), výmeny odborníkov, vedeckých pracovníkov, národných aktivistov a študijných i poznávacích pobytov (vrátane doktorandských štúdií), ako aj organizovanie vedeckých konferencií a odborných seminárov.

■ MISIA SLOVANOV

V oblasti ochrany kultúrneho dedičstva v súvislosti s maticami a inštitúciami slovanských národov je nutné rekonštruovať možnosti zapojenia sa do programov a projektov UNESCO vrátane digitalizácie matičných múzejných zbierok a ich vzájomného informačného, vedeckého, prezentačného a virtuálneho využitia. Osobitná pozornosť sa musí venovať oblasti školstva a pedagogiky so sústredením sa na výchovu slovanskej mládeže, pričom treba kriticky prehodnotiť implementované západné výchovnovzdelávacie systémy, a predovšetkým kreatívne nadviazať a rozvíjať vlastné pedagogické a školské tradície, historicky determinované načrtnutou líniou civilizačnej misie slovanských národov. V týchto súvislostiach nemožno ignorovať ani negatívne sprievodné faktory prebiehajúcej migrácie do Európy. V rámci svojej civilizačnej misie budú matice a slovanské kultúrne i vedecké inštitúcie naďalej podporovať vlastné slovanské menšiny v oblasti školstva, kultúry a vedy, ktoré sú najviac vystavené procesom globalizácie.“

Medzititulky: SNN

MATIČNÉ DEPEŠE

Plickovci v Nových Zámkoch

Výstavy členov fotoklubu Karola Plicku z Martina v Nových Zámkoch sa už pomaly stávajú tradíciou. Aj po tieto dni až do 26. júna možno ich umelecké snímky obdivovať v budove Miestneho odboru Matice slovenskej.

Folkloristi v Grande

Kultúrne centrum Údolia Bodvy a Rudohoria zorganizovalo v prvých júnových dňoch v košickom hoteli Grand celoslovenskú súťaž detských folklórnych súborov. Na jej dvadsiatom siedmom ročníku pod názvom Eniky Beniky sa laureátmi stali DFS Orišek zo Smičian a DFS Kornička z Trenčína. Vzhľadom na vysokú úroveň predvedených programov a choreografií porota udelila aj dve špeciálne ceny – DFS Kopaničiari z Myjavy za štýlovú interpretáciu a DFS Tancovadlo z Piešťan za presvedčivý interpretačný prejav.

Prebijem sa na Spiši

Mladí herci z Art Academy pod vedením režisérky Tatiany Husárovej v spolupráci s deťmi zo ZUŠ v Spišskej Belej a s MO MS v Poprade uviedli v stredu 5. júna v divadelnej sále v Spišskej Sobote novú hru Prebijem sa o významnej osobnosti našich dejín generálovi Milanovi Rastislavovi Štefánikovi.

Zdola ponických mlyna

„Folklor je umením, ktoré nikto nevymyslel, nikto nenapísal, nikto nekúpil. V tancoch a spevoch je obsiahnuté všetko. Každé obdobie roka, každá udalosť, každý významný milník v živote človeka,“ povedala na otvorení dvadsiateho tretieho ročníka dvojdnového detského folklórneho festivalu Zdola ponických mlyna starostka obce Poniky Jana Ondrejková, keď s potešením víťala na podujatí súbory Klobučan, Dratvárik, Stožkárík, Matičiarik a Poničan. Ako hosť festivalu vystúpil FS Očován.

Vrlík o Kriváni

Prvý zdokumentovaný výstup na Kriváň je z roka 1773. Gašpar Féjerpátky-Belopotocký vystúpil na jeho vrchol v roku 1835 a potom na to nahovoril aj Ľudovít Štúra, čo bol základ na neskoršie národné výstupy. Pravdaže, už dávno predtým na Kriváň smerovali s rôznymi úmyslami obyvatelia podtatranských obcí aj baníci, ktorí tu hľadali zlato. Tieto, ale aj mnohé iné zaujímavosti o Kriváni budú v pripravovanej knihe známeho matičiara, divadelného ochotníka aj spisovateľa Petra Vrlíka z Liptovského Mikuláša, ktorý na ňu zbierať podklady pätnásť rokov.

Hurá na bicykle

Martinský projekt nie je práve narodené dieťa, ale tamojšia samospráva naň mieni dať ďalšie financie a tamojším cyklistom vybudovať tematickú cyklotrasu. Zámer poteší najmä obyvateľov Tomčian, keďže najväčší balík peňazí by mal slúžiť na vybudovanie cyklochodníka práve do tejto mestskej časti. Trasa povedie nábrežím Turca, za zimným štadiónom a športovou halou, zmení energetickú lávku na lávku pre bicyklistov. Pri viacerých pamiatkových i priemyselných objektoch v meste, ako povedzme ZTS, Tatra nábytok alebo Neografia, pribudnú infopanely s údajmi o tom, ako prispievali a prispievajú na rozvoj mesta.

Pripravuje Emil SEMANCO

Nadšení diváci v preplnenej sále tleskali svojim obľúbeným folkloristom

Matičiarik od fašiangov do Jána

Text a foto: Helena RUSNÁKOVÁ

Obdobie fašiangov, ktoré preklenulo zimu, bolo kedysi obdobím, keď sa konali svadby. Vtedy nebolo roboty na poliach a roliach a mohli sa venovať bujarým zábavám, dopriali si množstvo jedál... Hovorievalo sa, že ak je fašiang dlhý, tak sa vydajú aj škaredé dievčatá.

Novozámocký mládežnícky a detský folklórny súbor Matičiarik za finančnej podpory mesta Nové Zámky a Nitrianskeho samosprávneho kraja pripravil program Od fašiangov do Jána, s ktorým vystúpil 8. júna 2019 v priestoroch MO MS v Nových Zámkoch. O tom, že programy Matičiarika sú medzi Novozámčanmi populárne, svedčila preplnená spoločenská sála Domu Matice slovenskej. Okrem rodičov a príbuzných či známych malých folkloristov na podujatia Matičiarika pravidelne chodí množstvo milovníkov ľudového folklóru.

Program otvorila Jana Garajová, dlhoročná organizačná vedúca súboru, ktorá privítala aj hostí – poslankyňu NR SR Evu Smolíkovú a poslancov Annu Roškovú a Pavla Hudáka z mestského zastupiteľstva. Po privít-

Matičiarik z Nových Zámok má niekoľko zložiek, kde sa objavujú účinkujúci rôzneho veku, najmä však má neuvěřiteľne rozsiahle portfólio vystúpení, do ktorého aktuálne pribudol program Od fašiangov do Jána.

Milovníkov folklóru vystúpenia Matičiarika vždy potešia a tým najmenším v jeho radoch úprimne žičia a povzbudzujú ich.

taní hostí sa v sále rozhostila dobrá nálada, ktorú rozprúdilo vystúpenie detí a mládeže, ale aj dospelých, ktorí ostali verní súboru Matičiarik a dodnes s ním vystupujú. V programe vystúpila Ľudová hudba pod vedením Petra Klimanta, Malá Ľudová hudba pod vedením Miriam Hamranovej a Zuzany Klimantovej a jednotlivé vekové zložky DFS Matičiarik od najmenej skupiny až po veľkú skupinu. „Bol to veselý a príjemný podvečer,“ konštatovali návštevníci podujatia.

